

Osuuspankin vakuutukset osana yrityksen riskienhallintaa

Case: Sammalisto Oy

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalous
Liiketalouden koulutusohjelma
Taloushallinto
Opinnäytetyö
Syksy 2016
Krista Vidgrén

Lahden ammattikorkeakoulu
Koulutusohjelma Liiketalous

VIDGRÉN, KRISTA:

Osuuspankin vakuutukset osana
yrityksen riskienhallintaa
Case: Sammalisto Oy

Taloushallinnon opinnäytetyö, 64 sivua, 7 liitesivua

Syksy 2016

TIIVISTELMÄ

Yritystoiminnan yksi perusedellytyksistä on jatkuva riskienhallinnan suunnittelu ja toteuttaminen. Jokaiseen yritystoimintaan sisältyy riskejä. Ne voivat olla joko tietoisesti otettuja riskejä tai joitakin odottamattomia tapahtumia eli vahinkoriskejä.

Työn tarkoituksena oli tutkia riskienhallintaprosessin sisältöä ja vakuuttamista. Riskien vakuuttamisessa käytettiin ainoastaan Osuuspankin tarjoamia tuotteita. Kerätyn aineiston perusteella case-yritykselle laadittiin alustava riskienhallintasuunnitelma. Riskienhallintasuunnitelmassa yrityksen potentiaalisimmat riskit kartoitettiin ja riskilajeittain analysoitiin. Analyysin tuloksena syntyi arvio riskin suuruudesta sekä sen toteutumistiheydestä.

Riskienhallinnassa voidaan käyttää viittä eri keinoa. Nämä keinot ovat riskin poistaminen, pienentäminen, pitäminen, siirtäminen tai vakuuttaminen. Tutkimuksessa jokaiselle riskille valittiin yritykselle kustannustehokkain hallintakeino, ottaen huomioon kaikki eri keinoista mahdollisesti syntyvät kustannukset.

Työn teoriaosuus jakautuu kolmeen lukuun. Niistä ensimmäisessä perehdytään riskienhallintaprosessin sisältöön sekä riskien tunnistamisessa käytettäviin työkaluihin. Toisessa luvussa käsitellään vakuutusyhtiöiden toimintaa sekä vakuutustoimintaa koskevia lakeja. Kolmas luku keskittyy Osuuspankin toimintaan sekä sen tarjoamiin vakuutuksiin.

Opinnäytetyön empiirisessä osuudessa kartoitettiin Sammalisto Oy:n nykytilannetta haastattelun sekä tilinpäätösten avulla. Työ toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena ja sen toimeksiantajana toimi Orimattilan Osuuspankki. Kerätyn aineiston perusteella yritykselle luotiin riskienhallintasuunnitelma, joka pitää sisällään riskien kartoituksen, analysoinnin sekä taloudelliset hallintakeinoehdotukset.

Tutkimuksen tuloksena syntyi arvio Sammalisto Oy:n pienen vahingon määrästä sekä yhteenveto kartoitettujen riskien hallintakeinoista. Johtopäätöksenä todettiin, että Osuuspankin vakuutukset vastaavat hyvin Sammalisto Oy:n riskienhallinnallisia tarpeita.

Asiasanat: riski, riskienhallinta, vahinko, vakuutus

Lahti University of Applied Sciences

Degree Programme in Business Studies

VIDGRÉN, KRISTA:

OP Bank's Insurances as a Part of a
Company's Risk Management
Case: Sammalisto Oy

Bachelor's Thesis in Financial Management, 64 pages, 7 pages of
appendices

Autumn 2016

ABSTRACT

Continuous planning and the implementation of risk management are both necessities in entrepreneurship. Both consciously taken risk and damage risks are part of the operations of any business.

The aim of this thesis was to study the contents of the risk management process and insurance. It should be noted that this thesis only discusses insurance offered by OP Financial Group. Based on the collected material, a tentative risk management plan was prepared for Sammalisto Oy. The plan charts the most potential risks and analyses them according to risk categories. Based on the analysis, the plan presents an estimate of the size of each risk and how often the risk may realize.

There are five different methods that can be used in risk management. These methods are deleting, reducing, keeping, transferring or insuring the risk. The aim was to choose the most economic methods to control the case company's risks, while considering all the possible costs related to each method.

The theoretical section of the work is divided into three parts. The first part discusses the risk management process and the tools which are used in identifying risks. The second part introduces how insurance companies operate and the related laws. The third part focuses on the operation of OP Financial Group and the insurance packages it offers.

The empirical part of the study discusses the current situation at Sammalisto Oy based on an interview and the company's financial statements. The study was conducted using a quality research method and in cooperation with Orimattilan Osuuspankki, an OP Financial Group bank operating in Orimattila, Finland. Based on the collected information, a risk management plan was created for the case company. The plan includes the charting and analysis of possible risks, and introduces the most cost-effective methods to control risks at Sammalisto Oy.

Keywords: risk, risk management, accident, insurance

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimuksen taustaa	1
1.2	Tutkimuksen tavoite, tutkimuskysymys ja rajaus	2
1.3	Tutkimusmenetelmät	3
1.4	Opinnäytetyön rakenne	4
2	RISKIENHALLINTAPROSESSIN SISÄLTÖ	5
2.1	Riskin määritelmä	5
2.2	Riskienhallintaprosessi	5
2.3	Riskien kartoitus	8
2.4	Riskianalyysi	11
2.5	Riskienhallintakeinot	13
3	VAKUUTUSTOIMINTA YLEISESTI	16
3.1	Yritysvakuuttamisen historia	16
3.2	Vahinkovakuuttaminen vakuutusyhtiön näkökulmasta	17
3.3	Vakuuttamista koskevat lait	17
3.3.1	Keskeisiä käsitteitä	17
3.3.2	Vakuutus sopimuslain soveltamisala ja pakottavuus	19
3.3.3	Vakuutus sopimuksen elinkaari	21
3.3.4	Vakuutus sopimuksen osapuolten velvollisuudet	22
3.3.5	Vahingon sattuminen	24
4	OSUUSPANKKI YRITYSVAKUUTTAJANA	25
4.1	OP Pankkitoiminta	25
4.2	OP Vahinkovakuutustoiminta	26
4.3	Orimattilan Osuuspankki	27
4.4	OP Vakuutukset	28
4.4.1	Liiketoimintaan kohdistuvat vakuutukset	28
4.4.2	Omaisuuksien kohdistuvat vakuutukset	30
4.4.3	Henkilöstöön kohdistuvat vakuutukset	32
5	CASE: SAMMALISTO OY	34
5.1	Yritys ja toimialaesittely	34
5.2	Tutkimuksen toteutus	34
5.3	Yrityksen riskienhallintaprosessi	35

5.3.1	Riskien kartoitus	35
5.3.2	Riskien analysointi	36
5.3.3	Riskienhallintakeinot	51
5.4	Johtopäätökset	56
5.5	Tutkimuksen luotettavuus	58
6	YHTEENVETO	59
	LÄHTEET	61
	LIITTEET	65

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen taustaa

Yritystoiminta pitää sisällään alati tapahtuvaa riskinottoa. Yrittäjä uhraa yritykselle paljon aikaa ja omia varojaan, mutta kaikki ei aina mene suunnitelmien mukaisesti. Yrittäjän on kyettävä varautumaan myös epäonnistumisiin sekä yllättäviin vahinkoihin. Ajan kanssa laaditulla riskienhallintasuunnitelmalla voidaan välttää tai pienentää yllättäviä vahinkoja. (Suomen riskinhallintayhdistys 2016.)

Yrityksen taloudellisen vakauden sekä menestymisen kannalta yksi tärkeimmistä tehtävistä on huolehtia yrityksen riskienhallinnasta.

Yritykselle tulisi laatia nelivaiheinen riskienhallintasuunnitelma, johon sisällytetään riskien kartoitus, analysointi, riskienhallintamenetelmät sekä seuranta. Jokaisen riskin osalta suojautuminen on kuitenkin mahdotonta. Yksi keino riskienhallitsemiseksi sekä taloudellisten vahinkojen jakamiseksi onkin vakuuttaa riski. (Santanen, Laitinen & Kekäle 2002, 83.)

Osa vakuutuksista on laissa säädelty pakollisiksi, osa taas on yritykselle vapaaehtoisia. Vakuuttaminen kannattaa silloin, kun riskin taloudelliset vahingot ovat suuret tai kun riskiä ei kyetä riittävästi vähentämään muilla keinoin. Lakisääteisten vakuutusten ohella tarvitaan siis myös vapaaehtoisia vakuutuksia. Vakuuttaminen ei tarkoita, että riskin suuruus muuttuisi, mutta vakuutuksen avulla kyetään suojautumaan vahingon kustannusten aiheuttamalta taloudelliselta kriisiltä. (Suomen riskinhallintayhdistys 2016.)

Riskien kartoituksesta sekä niiden hallinnasta on tehty useita eri opinnäytetöitä. Huoviala Sanni (2010) tutki opinnäytetyössään riskienhallintaa sekä vakuutuksia. Hänen opinnäytetyönsä perustui Tampereen ammattikorkeakoulun virtuaalioppimisympäristön luomiseen, jossa tarkoituksena oli luoda oppilaille käyttöön tulevan virtuaaliyritysmailman vakuutusyhtiön hinnoitteluperusta sekä riskienhallintaopas.

Pauliina Packalén (2015) tutki työssään nuorten henkilövakuuttamista sekä nuorten tietoisuutta henkilövakuuttamisesta. Hän käy työssään läpi myös riskienhallintaa siltä osin, kun se liittyy henkilövakuuttamiseen.

Aikaisempiin tutkimuksiin verrattuna tämä opinnäytetyö eroaa muista töistä siihen valittujen tutkimuskohteiden perusteella. Tutkimukseen valittiin vakuuttajaksi Osuuspankki sekä case-yritykseksi Sammalisto Oy. Kumpaakaan ei olla aikaisemmin tutkittu.

1.2 Tutkimuksen tavoite, tutkimuskysymys ja rajaus

Tässä opinnäytetyössä laaditaan riskienhallintasuunnitelma sähköurakointiyritykselle Sammalisto Oy:lle. Opinnäytetyössä kartoitetaan Sammalisto Oy:n potentiaalisimmat riskit ja valitaan kyseisille riskeille niille taloudellisesti parhaiten sopivimmat hallintakeinot. Riskien vakuuttamisessa keskitytään vain Osuuspankkien tarjoamiin vakuutuksiin. Tavoitteena on selvittää, mitkä riskit olisivat kannattavinta vakuuttaa. Tämän jälkeen valitaan riskeille sitä vastaava Osuuspankin vakuutus. Opinnäytetyössä selvitetään, mikä on kustannustehokkain vaihtoehto vakuutusten ja kustannusten välillä vahingon sattuessa.

Tutkimuksen pääkysymyksenä on selvittää, mitkä ovat Sammalisto Oy:n riskien kustannustehokkaimmat hallintakeinot.

Tutkimuksen apukysymyksinä käytettiin seuraavia kysymyksiä:

- Mitkä ovat Sammalisto Oy:n potentiaalisimmat riskit?
- Mitä Osuuspankeilla on tarjota riskien hallitsemiseksi?

Vakuutuksissa tärkeää on pystyä räätälöimään jokaiselle mahdollisimman yksilölliset ja tarpeen vaativat vakuutukset. Näin vahingon sattuessa asiakas pystyy turvautumaan vakuutusyhtiöönsä. Tutkimuksessa selvitetään, kuinka hyvin Osuuspankin tarjoamilla vakuutuksilla kyetään vastaamaan yrityksen vakuutustarpeisiin riskienhallinnan kannalta.

Tutkimus rajataan case-yritykseen, sen riskeihin sekä niiden hallintaan. Riskienhallintaprosessista käsitellään vain prosessin alkuun saattamiseksi tarvittavat kohdat. Riskienhallinnan arviointi sekä seuranta jätetään tutkimuksen ulkopuolelle.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytetään kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Opinnäytetyössä perehdytään yrityksen riskeihin syventävien haastattelujen sekä laskelmien avulla. Lähteinä käytetään kirjallisuutta, Osuuspankilta saatavaa yritysvakuutusdataa, Päijät-Hämeen Osuuspankin vakuutusasiamiehen haastattelua, Sammalisto Oy:n toiminnan ja taloudellisen aseman tutkimustietoa sekä yrityksen johdon haastattelua.

Kvalitatiivinen tutkimus eli laadullinen tutkimus määrittäyt Layderin (1993) mukaan silloin, kun tutkimuksen kohde on lähellä yksilöä ja vuorovaikutusta. Laadullisen tutkimuksen kohteena on pieni ryhmä, jonka vastauksia pyritään arvioimaan laajasti. Se mahdollistaa saadun tiedon ymmärtämisen, jossa tavoitteena ei ole tiedon määrä vaan laatu. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 27-28.) Laadullinen tutkimus pyrkiikin rakentamaan merkityksen jollekin tapahtuvalle ilmiölle (Willberg 2009).

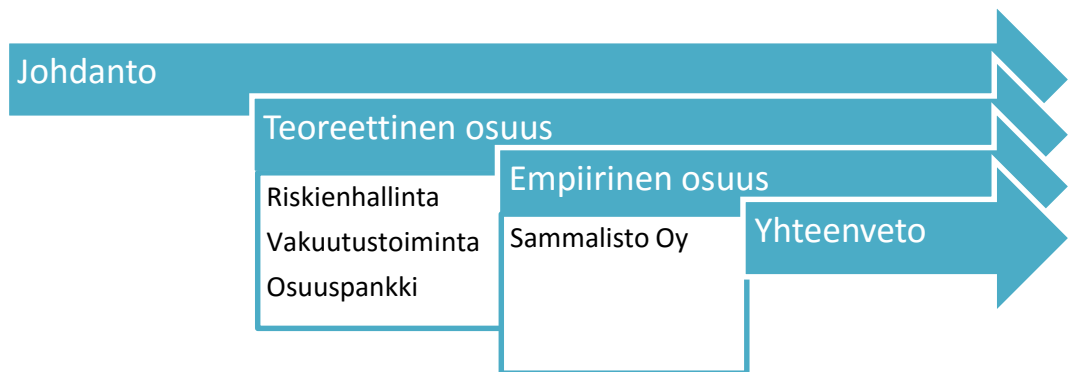
Tutkimusmenetelmäksi valittiin haastattelu. Haastattelu tiedonhankinnan menetelmänä mahdollistaa tarvittavien tarkennusten saamisen haastattelutilanteessa. Haastattelijä pystyy johdattelemaan haastattelutilannetta syvemmän ymmärryksen saavuttamiseksi. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 34.) Opinnäytetyön tutkimusongelman ratkaisemiseksi tarvitaan syventävää haastattelua, jotta tutkimuksen tiedonhankinta kohdistuu oikealle alueelle. Syventävässä haastattelussa keskustelu etenee saatujen vastausten perusteella riittävän syvälle aiheeseen, jolloin tarvittava tieto saavutetaan ja analyysi kyetään muodostamaan.

Kvalitatiivisen tutkimuksen yksi aineiston hankintamenetelmä on havainnointi. Havainnoinnilla tarkoitetaan tutkijan mukanaoloa

tutkittavassa toiminnassa, jolloin saadaan välitöntä tietoa todellisesta tilanteesta. (Willberg 2009.) Opinnäytetyön tutkija on ollut pitkään mukana case-yrityksen toiminnassa. Tarkoituksellista havainnointia ei tutkimuksen aikana ole suoritettu, mutta aikaisemman havainnoinnin perusteella voidaan tuoda luotettavuutta tutkimukseen.

1.4 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyön rakenne etenee johdanto-osuuden jälkeen teoriaosuuteen. Teoriaosuudessa käsitellään riskienhallintaprosessin sisältö sekä vakuutustoiminta yleisesti. Vakuutustoiminta tarkentuu Osuuspankin toimintaan kolmannessa teorialuvussa. Teoriaosuuden jälkeen edetään tutkimusosuuteen. Tutkimusosuudessa käydään läpi Sammalisto Oy:n nykytilannetta ja laaditaan sille riskienhallintasuunnitelma. Kaikki tämä kootaan yhteen yhteenveto-osuudessa (kuvio 1).

KUVIO 1. Opinnäytetyön rakenne

2 RISKIENHALLINTAPROSESSIN SISÄLTÖ

2.1 Riskin määritelmä

Riskillä tarkoitetaan vaaraa, yllättävää tapahtumaa, joka kielteisellä tavalla estää realisoituessaan kokonaan tai väliaikaisesti jonkun päätetyn tavoitteen toteutumisen (Santanen ym. 2002, 41).

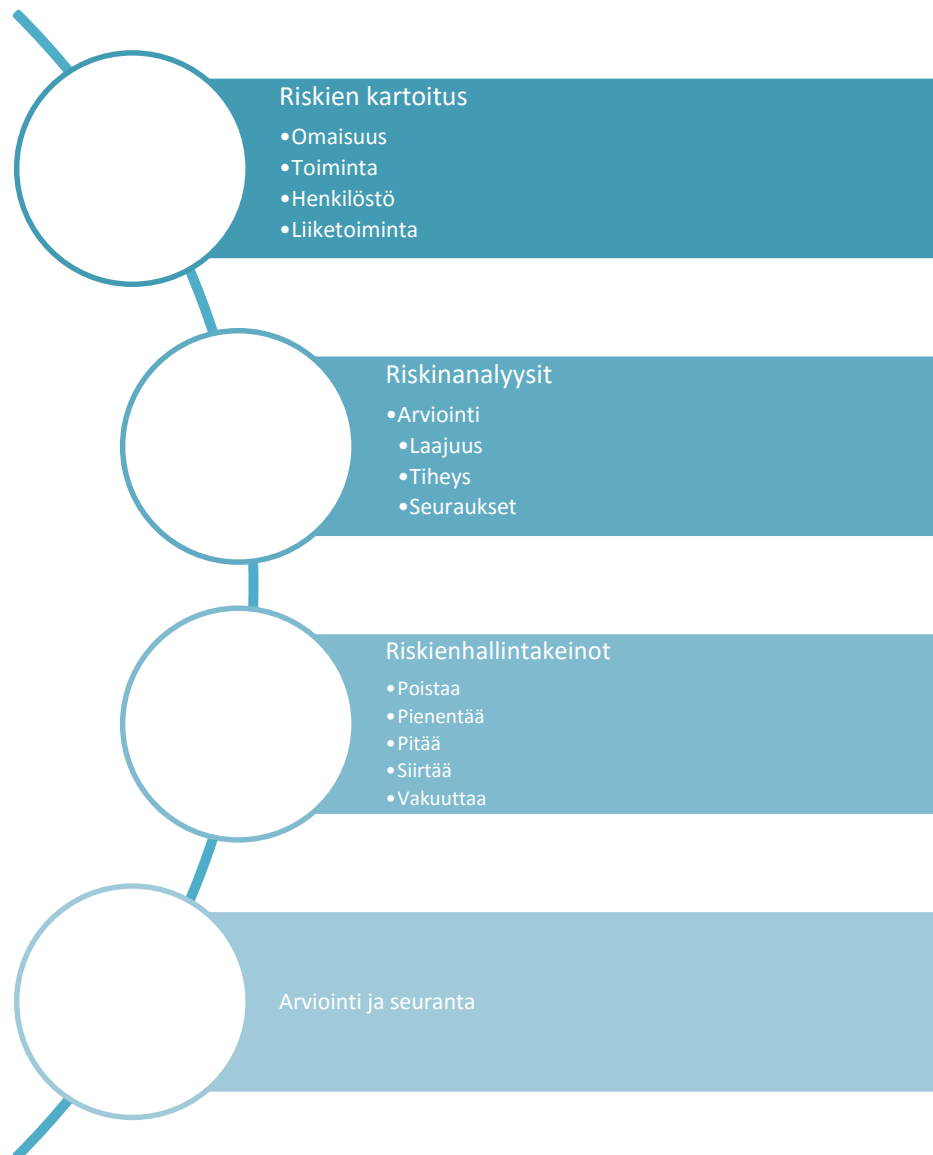
Riskiä määriteltäessä riski ja uhka sekoitetaan usein toisiinsa. Tämä johtuu siitä, että ne kulkevat lähes aina rinnakkain. Näillä kahdella termillä on loppujen lopuksi kuitenkin suuri ero. Kuvitellaan tilanne, jossa henkilö kävelee autotien vieressä kulkevalla jalkakäytävällä. Hetken kävelyään hän saapuu risteykseen, jossa joutuu ylittämään suojatien. Riski auton alle jäämisestä muodostuu, kun henkilö kävelee jalkakäytävällä. Varsinainen uhka kuitenkin muodostuu vasta silloin, kun suojatie ylitetään. (Santanen ym. 2002, 42.)

Riskienhallinnan päätavoitteena on kartoittaa potentiaaliset riskit sekä torjua riskienhallinnan keinoilla niiden muodostuminen varsinaisiksi uhkiksi. Suomen riskienhallintayhdistyksen (2016) mukaan uhkia voidaan välttää tai pienentää vaikuttamalla itse riskiin. Riski ei koskaan muodostu itsestään. Sen syntymisen aiheuttaa aina ihminen, joko päätöksellään tai ajattelullaan. Tästä johtuen riskiin sekä sen seurauksiin voidaan aina vaikuttaa.

2.2 Riskienhallintaprosessi

Kuvio 2 esittää peruskuvan riskienhallinnan prosessista. Siitä voidaan nähdä, että riskienhallinta alkaa riskien kartoituksesta eli riskin tunnistamisesta. Konkreettisimmin tämä nähdään läheltä piti –tilanteessa, jossa riski muodostui uhkaksi ja oli lähellä tapahtua. Kun riski on havaittu, tehdään siitä riskianalyysi. Tässä vaiheessa analysoidaan, mitkä olisivat voineet olla toteutuneen riskin mahdolliset seuraukset sekä sen kustannukset. (Santanen ym. 2002, 47.) Pohditaan, miten kustannukset olisivat voineet vaikuttaa yrityksen talouteen ja mitä oltaisiin voitu tehdä

toisin. Ennen kaikkea käydään läpi riskienhallinnan keinoja eli miten riski voidaan välttää tai minimoida tulevaisuudessa. (Strategy train 2016.)
Analyysin tuloksena syntyy päätös siitä minkälaisiin toimenpiteisiin on ryhdyttävä, jotta mahdollinen tilanne ei uusiutuisi.

KUVIO 2. Riskienhallintaprosessin sisältö (Santanen ym. 2002, 83).

Riskienhallintasuunnitelma tulisi aina laatia kirjallisena. Siihen sisällytetään riskienkartoitus, suunnitelma riskin hallitsemiseksi kunkin riskin osalta, aikataulu riskien ensisijaisten keinojen toteuttamiselle sekä seuranta ja vastuuhenkilön nimeäminen. Riskienkartoituksessa tuloksena tulisi syntyä yrityksen oleellisten riskien lista, jossa riskit on riskilajeittain arvioitu. Arvioimisessa otetaan huomioon vahingon suuruus sekä toteutumistiheys. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi mitä riskille tehdään. Aiotaanko riski poistaa, pienentää tai siirtää vai aiotaanko riskin hallitsemiseksi valita sen vakuuttaminen tai pitäminen itsellä? Keinojen toteuttamisen aikataulu tulisi laatia niiden riskien osalta, jotka päätettiin poistaa, pienentää tai siirtää. Viimeisenä tulisi nimetä vastuuhenkilö, joka seuraa yrityksen riskienhallintaa. Tätä kautta hän pystyy puuttumaan tilanteeseen nopeasti, mikäli havaitsee muutoksia. (Strategy Train 2016; Santanen ym. 2002, 51.)

Riskienhallinta tulisi sisällyttää yrityksen johtamistapaan, jolloin johtajan tehtävänä on lisätä henkilöstön tietoisuutta riskienhallinnan hyödyistä. Kun yritys ja sen henkilöstö antaa panoksensa omaehtoiseen riskienhallintaan, etenkin sen välttämiseen, poistamiseen tai pienentämiseen, ovat siihen käytetyt kustannukset pääosin investointikustannuksia. Ne jäävät yrityksen käyttöön lisääntyvänä aineellisena ja henkisenä pääomana. (Santanen ym.2002, 29.)

Jos riskienhallinnassa käytetään ainoastaan vakuuttamista, on kyseessä yksinomaan kustannus, josta ei jää yritykselle minkäänlaista lisäarvoa. Vakuutuksesta mahdollisesti saatava korvaus ei myöskään tuo lisäarvoa yritykselle, sillä siinä on kyse pelkästään menetystä vastaavasta hyvityksestä. Hyvitys ei useinkaan edes vastaa menetyksen täydellistä määrää ja on otettava huomioon, että useimmissa vakuutuksissa on asiakkaalle jäävä omavastuu. (Santanen ym. 2002, 30.)

2.3 Riskien kartoitus

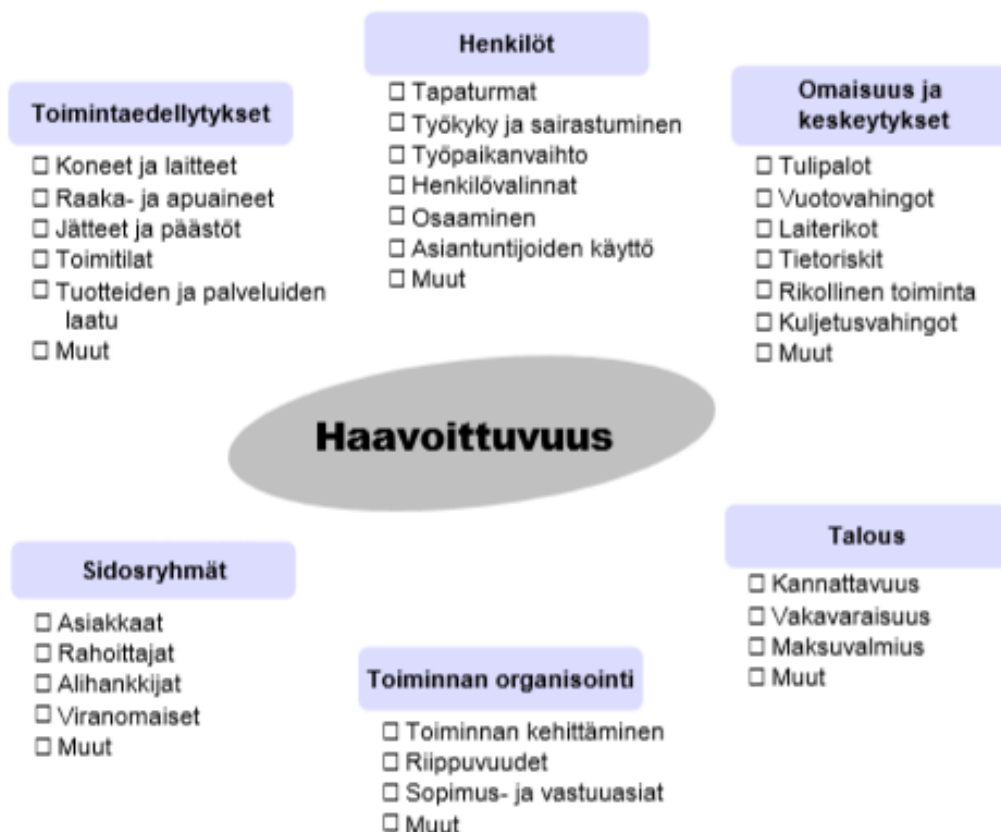
Yritystoiminnassa voidaan katsoa olevan kahdenlaisia riskejä: liikeriskejä ja vahinkoriskejä. Molemmat riskilajit jakautuvat useaan eri alalajiin.

Liikeriski on voiton tavoittelemiseksi otettu tietoinen riski, joka on olennainen osa yrittämistä ja yritysten toimintaa. Yritys ei voi menestyä, ellei se ota riskejä. Vahinkoriskissä voitonmahdollisuutta ei ole ja riskin ainut mielenkiinto kohdistuu tappion minimointiin. (Pk-yrityksen riskinhallinta 2009.)

Suurin ero näillä riskilajeilla lienee se, että liikeriskejä ei pysty vakuuttamaan, mutta niillä voi voittaa. Vahinkoriskit taas voidaan vakuuttaa, mutta niillä ei voi voittaa. Yhteistä näillä taas on se, että oli kyseessä kumpi riskilaji tahansa, sen hallinta tuottaa aina yritykselle joko voittoa tai vahingosta aiheutuvien kustannusten minimointia. (Santanen ym. 2002, 46.)

Riskienhallinta on erittäin tärkeä osa yrityksen toimintaa sen menestymisen kannalta. Investopedia (2016) mukaan yrityksen tulisi ottaa riskienhallinta osaksi sen joka päiväistä toimintaa, eikä vain silloin kun se on ajankohtaisinta. Riittämättömän riskienhallinnan seurauksena yritys voi joutua vakaviin taloudellisiin vaikeuksiin.

Haavoittuvuusanalyysi (PK-HAAVA) on pk-yrityksille tarkoitettu apuväline, jolla kartoitetaan yrityksen toimintaan kohdistuvat riskit. Se antaa nopeasti peruskuvan yrityksen riskeistä. (Suomen riskienhallintayhdistys 2016.)

KUVIO 3. Haavoittuvuusanalyysi (Suomen riskinhallintayhdistys 2016).

Haavoittuvuusanalyysissa (kuvio 3) pyritään kartoittamaan yrityksen potentiaalisimmat riskit. Siinä riskit on jaettu kuuteen osa-alueeseen, jotka ovat henkilöt, omaisuus ja keskeytykset, toimintaedellytykset, toiminnan organisointi, sidosryhmät sekä talous. Jokainen osa-alue taas on purettu keskeisiin alaosa-alueisiinsa. Haavoittuvuusanalyysistä rastitetaan ne kohdat, jotka kohdistuvat tarkasteltavaan yritykseen. Ne osa-alueet, joihin rasteja tulee eniten, ovat yrityksen haavoittuvampia osa-alueita ja niihin tulisi ensisijaisesti keskittyä. (Suomen riskienhallintayhdistys 2016.)

Toinen riskien tunnistamiseen sopiva menetelmä on vahinkoriskien jaottelu toimintaan kohdistuviin ja toiminnan ulkopuolisiin riskeihin. Santasen ym. (2002, 52-53) menetelmässä vahinkoriskit jaetaan tunnistamisen helpottamiseksi ryhmiin. Ne voidaan jaotella aina yrityksen toimialan ja toimintatavan perustella sellaisiin ryhmiin, jotka ovat yritykselle

helpoin tunnistaa. Tähän ei siis ole mitään oikeaa jaottelutapaa, vaan jokainen yritys jaottelee sen kohdallaan luontevimmin. Kirjasta löytyy suurimpaan osaan pk-yrityksistä soveltuva jaotteluesimerkki:

- Toimintaan kohdistuvat riskit
 - Henkilöstöön kohdistuvat riskit
 - Työtapaturmat
 - Sairastumiset
 - Henkilöstön osaamattomuus, tiedon/taidon puute
 - Rikollinen toiminta
 - Omaisuuksiin kohdistuvat riskit
 - Tulipalo ja vesivahinko
 - Luonnonilmiöt
 - Puutteellinen kunnossapito
 - Vastuuriskit (korvausvastuu)
 - Tuotevastuu
 - Ympäristövastuu
 - Sopimus- ja tietovastuu
- Toiminnan ulkopuoliset riskit
 - Markkinoista johtuvat riskit
 - Kauppasopimukset
 - Kilpailijoiden toiminta
 - Poliittiset riskit
 - Lakimuutokset
 - Kansallistaminen
 - Terrorismi
 - IT-riskit
 - Tietovuoto
 - Keskeytys/virus
 - Petos/Hakkerointi (Santanen ym. 2002, 52-53.)

Riskienhallinnan aloittaminen tuo monelle eteen ongelman. Kun aletaan miettiä kaikkia riskejä kerralla, huomataan hyvin nopeasti, että riskiluettelo kasvaa liian suureksi ja asiat muuttuvat hankaliksi sisäistää ja ratkaista.

Riskien arvioinnissa riittää, kun yrityksen riskeistä oleellisimmat identifioidaan ja kustannuksiltaan sekä vaikutuksiltaan arvioidaan. Määrältään se vastaa 70-80 prosenttia yrityksen kaikista riskeistä. (Santanen ym. 2002, 54.) Lyhyet askeleet helpottavat asioiden ymmärtämisessä. Ensimmäiseksi aloitetaan tunnistamaan yrityksen kustannusten laajuudelta suurimmat sekä kiireellisimmät riskit. (Valtiovarainministeriö 2016.)

Tärkeämpää on suojautua riittävästi vaikuttavien riskien varalle, kuin yrittää suojautua osittain kaikkien riskien varalle (Santanen ym. 2002, 54).

Nämä kiireellisimmät riskit ovat usein yritysten toimintaan kohdistuvia riskejä riippumatta siitä, onko kyse palvelun- vai tavaroiden tuotannosta. Vasta seuraavassa vaiheessa käsitellään toiminnan ulkopuoliset riskit. Kustannuslaajuudeltaan pienet riskit kannattaa alkuvaiheessa jättää kokonaan huomioimatta, sillä usein ne ovat kannattavinta pitää itsellä. (Santanen ym. 2002, 55.)

2.4 Riskianalyysi

Riskienhallintaprosessin keskeinen osuus on riskien analysointi (Investopedia 2016). Aina tulisi miettiä tarkasti riskin laajuus, eli kuinka paljon kustannuksia riskistä aiheutuu sekä mikä on sen arvioitu todennäköisyys ja toteutumistiheys (Valtiovarainministeriö 2016). Jos riskin toteutuminen on epätodennäköistä eikä sen kustannukset horjuta yrityksen taloutta suuresti, on kannattavampaa pitää riski itsellä ja miettiä keinoja riskin välttämiseksi. Jos oletetaan, että riski toteutuu joka 10. vuosi ja sen kustannukset ovat satuttaessaan pienet. Tällöin vakuutusmaksut kymmeneltä vuodelta mukaan lukien vakuutuksen omavastuu ovat enemmän, kuin mitä riski satuttaessaan yritykselle kustantaa. (Santanen ym. 2002, 56-57.)

Vakuuttaessa yritys menettää aina, mutta jos yritys osaa vakuuttaa vain tarvittavat riskit on hyötysuhde silloin paras mahdollinen. Hyvin suunniteltu riskienhallinnan strategia ratkaisee sen, millä

riskienhallintakeinovaihtoehdoilla sekä taloudellisilla panostuksilla aikaansaadaan kannattavin riskeihin vaikuttava tulos. (Santanen ym. 2002, 56-57.)

Jokaisen yrityksen tulee arvioida mikä sille on suuri ja mikä pieni riski. Tämä riippuu aina yrityksen varallisuudesta. Jollekin yritykselle 3000 euron vahinko on suuri, kun taas jollekin se on pieni. Yrityksen johto tekee päätöksen yrityksen riskinottokyvystä eli siitä mikä on se raja, jossa riskin toteutuminen ei vielä vaikuta yrityksen kykyyn suoriutua maksuistaan. Tällöin yrityksen varallisuuteen lasketaan yrityksen kassa, myyntisaamiset sekä muut helposti realisoitavissa olevat nettovarallisuudet. (Santanen ym. 2002, 57.)

Pieniksi vahingoiksi luokitellaan ne riskit, jotka toteutuessaan kyetään maksamaan yrityksen kassavaroista, kuitenkin vaikuttamatta yrityksen kykyyn suoriutua sen muista maksuista ajallaan. Kohtalaisiksi vahingoiksi taas luokitellaan ne riskit, jotka toteutuessaan aiheuttavat muiden maksujen siirtoa 4 työpäivää. Suuri vahinko on vahinko, joka aiheuttaa muiden maksujen siirtoa 10 työpäivää. Erittäin suureksi vahingoksi luokitellaan riskit, joiden toteutuminen edellyttää muiden maksujen siirtoa 24 työpäivää. Yleensä tämä ei kuitenkaan ole mahdollista ja yritys joutuu ottamaan lainaa kustannusten kattamiseen. (Santanen ym. 2002, 57.)

Riskinottokykyä arvioitaessa tulee suurentavana tai pienentävänä tekijänä ottaa huomioon riskin toteutumistiheys. Tätä tulisi arvioida yrityksen aikaisempien vahinkotilastojen perusteella. Kohtuullisin tiheys on viiden vuoden ajalta saatava tieto. Tilastosta voidaan nähdä mikä voi olla todennäköistä silloin, jos tulevaisuutta ei muuten kyetä arvioimaan. Todennäköisyydeltään harvalla riskillä tarkoitetaan riskiä, joka toteutuu harvemmin kuin joka 15 vuosi. Kaikkia riskejä tulisi ensisijaisesti yrittää joko poistaa, pienentää tai siirtää. Aina tämä ei kuitenkaan ole kannattavaa tai edes mahdollista. Jos riskienhallinnan kustannukset ylittävät siitä saadun hyödyn, tulisi riski vakuuttaa. (Santanen ym. 2002, 59.)

TAULUKKO 1. Riskin suuruuden arviointi (Suomen riskinhallintayhdistys 2016).

Tapahtuman todennäköisyys	Tapahtuman seuraukset		
	Vähäiset	Haitalliset	Vakavat
Epätodennäköinen	1. Merkityksetön riski	2. Vähäinen riski	3. Kohtalainen riski
Mahdollinen	2. Vähäinen riski	3. Kohtalainen riski	4. Merkittävä riski
Todennäköinen	3. Kohtalainen riski	4. Merkittävä riski	5. Sietämätön riski

Taulukosta 1 löytyy Suomen riskinhallintayhdistyksen esittämä riskitaulukko, jossa pystytään helposti arvioimaan riskin suuruus sen vakavuuden ja todennäköisyyden perusteella. Kun kaikki riskit on asetettu taulukossa oikeille kohdilleen, saadaan selville minkä riskien osalta tulee varautua kiireellisimmin. Jos riski jää taulukossa tasolle 1 eli merkityksettömäksi riskiksi, se kannattaa pitää itsellä. Jos se yltää tasolle 5 eli sietämättömäksi riskiksi, tulee sen osalta toimia kiireellisimmin ja varmimmin. Arvion 5 riskeiltä suojautumiseksi kannattaa useimmiten ottaa vakuutus. (Suomen riskinhallintayhdistys 2016.)

Kun kaikki riskit on kartoitettu, on hyvä vertailla niitä keskenään. Tämä siksi, koska tiheyden ja vahingon kustannusten suuruus ei välttämättä vielä anna kokonaiskuvaa siitä, mihin riskit vaikuttavuusjärjestyksessään kuuluvat. Santanen ym. (2002, 94) huomauttaa, että esimerkiksi markkinoiden menettäminen on poikkeuksetta suurempi riski, kuin omaisuuden tuhoutuminen, olkoon omaisuuden arvo kuinka suuri hyvänsä.

2.5 Riskienhallintakeinot

Riskienhallinnan tapoja on kaiken kaikkiaan viisi. Kun jonkin riskin olemassaolo tiedostetaan, voidaan se joko välttää tai poistaa, pienentää, siirtää, pitää itsellä tai vakuuttaa. Näistä vain kolme ensimmäistä keinoa vaikuttaa suoraan itse riskiin. Kaksi viimeisintä keinoa eivät vaikuta

riskiin miltään osin, vaan ne ovat yksinomaan riskin rahoituskeinoja.
(Santanen ym. 2002, 27.)

Riskin pitäminen itsellä voidaan toteuttaa kahdella tavalla. Riski voidaan pitää itsellä kokonaan tai sitten osittain, jolloin vain osa riskistä pidetään itsellä ja lopulle riskille valitaan jokin toinen hallintakeino. Usein se siirretään kolmannelle osapuolelle tai vakuutetaan. Riskienhallinnassa tulee pitää mielessä, että taloudellisesti kannattavinta on käyttää kolme ensimmäistä hallintakeinoja ensin ennen turvautumista kahteen viimeiseen keinoon. Tämä kuitenkin useimmiten tehdään Santasen ym. (2002, 94) mukaan toisinpäin, jolloin riskienhallintaa ei toteuteta yritykselle taloudellisimmin. Yleisesti voidaan katsoa, että kolme ensimmäistä keinoja on käytetty loppuun silloin, kun riskin hallitsemiseen käytetyt kustannukset ylittävät siitä saadun hyödyn.

Usein ymmärretään, että vakuuttaessa riski siirtyisi vakuutusyhtiölle, mutta näin ei kuitenkaan ole. Täytyy muistaa, että vaikka jokin riski olisi vakuutettu, on riski silti edelleen samassa paikassa kuin aikaisemminkin. Riskin laajuus, todennäköisyys ja sen juridinen vastuu pysyvät edelleen täysin samana. Vakuutuksen tarkoitus on ainoastaan antaa riskille rahoitus aiheutuneeseen vahinkoon tai korvausvastuuseen. Riskinhaltija vastaa siitä edelleen niin asiakkailleen, ympäristölleen kuin sidosryhmilleenkin. Näin ollen riskin vakuuttaminen ei osittain ole riskienhallintakeino.
(Santanen ym. 2002, 27.)

Sanotaan, että riski on toiselle uhka, kun taas toiselle se on mahdollisuus. Tämä on havaittavissa vakuutusalalla, jossa toisten uhat ovat yhtiöille mahdollisuuksia. Ilman riskejä ei vakuutuksille olisi kysyntää. (Santanen ym. 2002, 43.) Parhaimmassa tapauksessa riskin vakuuttamisesta hyötyy kuitenkin niin vakuutuksenottaja kuin vakuutusyhtiökin. Riskienhallinnan vaikein osuus onkin löytää se kultainen keskitie. Riskejä tulisi tarkastella jokaisesta näkökulmasta niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä ja asettaa ne sitten suuruusjärjestykseen. Tämän jälkeen päätetään mitä riskienhallinnan keinoja käytetään. Onko riski toteutuessaan niin suuri, että

sen kustannukset horjuttavat yrityksen taloutta vai pystytäänkö riski pitämään itsellä? Onko riskistä toteutuessaan aiheutuvat kustannukset suuremmat kuin riskin vakuutuskustannukset? Onko riskin toteutumisen todennäköisyys niin suuri, että se kannattaisi vakuuttaa? Nämä ovat kysymyksiä, joita jokaisen tulisi pohtia niin yrityksissä kuin yksityistalouksissakin.

Yrityksissä on kuitenkin tärkeämpää lisätä yleistä riskitietoisuutta henkilöstön keskuudessa, kuin tunnistaa pienet tai hyvin harvoin toteutuvat riskit. Riskitietoisuus nimittäin motivoi toimenpiteisiin. Koskaan ei voida tarkalleen tietää milloin vahinko tulee tapahtumaan, mutta tietoisuus siitä, että riski on olemassa vaikuttaa henkilöstön varovaisuuteen. (Santanen ym. 2002, 44.)

3 VAKUUTUSTOIMINTA YLEISESTI

3.1 Yritysvakuuttamisen historia

Alun alkaen vakuuttaminen on lähtöisin Babyloniasta. Kamelikaravaanit solmivat niin kutsuttuja vakuutus sopimuksia, joissa he vakuuttivat kuljettamansa tavarat. Hiekkamyrskyt saattoivat aiheuttaa tavaroille melko suurtakin tuhoa. Mikäli rikkoutuneita tavaroita ei kyennyt maksamaan, saattoi joutua orjaksi. (Yle 2016.)

Yritysvakuuttaminen taas on lähtöisin 1900-luvun alkupuolelta. Se sai alkunsa Amerikassa aikana, jolloin teollisuuden yllättävä kasvu lisäsi olennaisesti myös vahinkojen määrää. Ajatuksena oli, että vakuutusturvan lisäys vastavuoroisesti vaikuttaisi alentavasti vakuutusten kustannuksiin. Tämä ei kuitenkaan toteutunut halutulla tavalla, vaan riskeistä aiheutuneet kustannukset johtuivatkin pääosin kohonneista vakuutusmaksuista. Yritykset ajautuivat tilanteeseen, jossa vahinkojen määrä kasvoi vakuuttamisen aiheuttaman välinpitämättömyyden ja huolimattomuuden vuoksi ja se taas kasvatti vakuutusmaksuja. Yritykset alkoivat ymmärtää, että vakuutukset olivat kyvyttömiä alentamaan riskin kustannuksia ja pienentämään riskejä. Tästä alkoi vahingontorjunnan aika. Alettiin suunnitelmallisesti välttää, pienentää ja poistaa yritystä uhkaavia riskejä. Vuoden 1945 jälkeen alkoi kokonaan uusi vakuutusaika. Yrityksiä alettiin vakuuttaa tavalla, joka edellytti tarkoituksellista riskeiltä suojautumista. Omavastuut olivat suuria ja pienet riskit päätettiin pitää kokonaan itsellä. Riskienhallinta alkoi kehittyä. (Santanen ym. 2002, 17-19.)

Suomeen riskienhallinnan aate saapui vasta 1970-luvun alkupuolella. Vakuutusala käytti tuolloin vielä yhteisiä pelisääntöjä, mutta riskienhallinnan osalta yhtiöt lähtivät eri teilleen. Riskienhallinnan ainut yhteinen tavoite oli vakuutusmyynnin kasvattaminen. Edelleen Suomessa tänäkin päivänä hallitseva riskienhallinnan malli toimii ajatuksella ”vakuuttaminen on riskienhallintaa”. Amerikassa riskienhallinnan käsite

perustuu ensisijaisesti riskin pienentämiseen sekä poistamiseen eikä se näin tue vakuutusmyyntiä. (Santanen ym. 2002, 20.)

3.2 Vahinkovakuuttaminen vakuutusyhtiön näkökulmasta

Vahinkovakuutuksen tarkoitus on kantaa asiakkaan riskiä vakuutusmaksua vastaan. Sen bruttotulos pitää sisällään vakuutusteknisen katteen, sijoitustoiminnan tuotot sekä muut tuotot ja kulut. Vakuutusteknisellä katteella tarkoitetaan vakuutusmaksutuottojen ja korvaus- sekä liikekulujen erotusta. (OP Ryhmä 2016b.)

Vakuutusyhtiöiden toiminta perustuu siihen, että useiden eri tahojen kanssa solmitut sopimukset muodostavat kokonaisuuden eli vakuutuskannan. Näin vakuutuksenantajan keräämät vakuutusmaksut jakavat riskin ja vakuutuskorvaus voidaan maksaa niille kenen kohdalla vahinkotapahtuma toteutuu. Riskintasaus tapahtuukin näin ollen vakuutuksenottajien kesken, mutta toteutuu vakuutuksenantajan kautta. (Nuorio-Timonen 2010, 2.)

Vakuutustoiminnan kannattavuuden tärkeimpänä mittarina pidetään Osuuspankin mukaan yhdistettyä kulusuhdemittaria. Sen avulla pystytään näkemään korvaus- sekä liikekulujen suhde vakuutusmaksuista syntyviin tuottoihin. Vahinkovakuutustoiminnan kannattavuuden perusta syntyy oikeanlaisella hinnoittelulla, suurimpien riskien jälleenvakuuttamisella sekä korvaustoiminnan tehokkuudella. (OP Ryhmä 2016b.)

3.3 Vakuuttamista koskevat lait

3.3.1 Keskeisiä käsitteitä

Tässä luvussa käsitellään lyhyesti vakuutussopimukseen liittyvät osapuolet ja muut keskeiset käsitteet. *Vakuutussopimus* on pääosin kirjallisesti solmittu sopimus, joka solmitaan vakuutuksenantajan sekä vakuutuksenottajan välille.

Vakuutuksenantajaksi kutsutaan sitä, joka myöntää vakuutuksen. Heitä ovat aina vakuutusyhtiöt eikä esimerkiksi kodinkoneliikkeet tai matkatoimistot. *Vakuutuksenottajaksi* kutsutaan sitä, joka on solminut vakuutussopimuksen vakuutuksenantajan kanssa. (Vakuutussopimuslaki 543/1994, 2 §; Nuorio-Timonen 2010, 9.)

Vakuutettu on se henkilö, joka on vakuutussopimuksessa säädetyn vakuutuksen kohteena. Vakuutettu ei ole vakuutussopimuksen osapuoli, joten hän ei voi määrätä sopimuksesta eikä tulla sillä velvoitetuksi. Vakuutuksenottaja ja vakuutettu ovat usein sama henkilö, mutta juridisesti nämä kaksi roolia tulee pitää erillään. (Vakuutussopimuslaki 543/1994, 2 §; Nuorio-Timonen 2010, 10.)

Vakuutussopimukseen liittyy myös *edunsaaja*. Edunsaaja ei tarkoita samaa kuin vakuutuskorvauksen saaja. Se on henkilö, jolla on oikeus vakuutuskorvaukseen vakuutuksenottajan tai vakuutetun sijaan. Edunsaajan on aina oltava eri henkilö kuin vakuutuksenottaja tai vakuutettu. Edunsaaja ei myöskään ole vakuutussopimuksen osapuoli. (Nuorio-Timonen 2010, 12.)

Lisäksi vakuutussopimukseen liittyvät *vakuutusedustajat*. Näitä ovat asiamiehet ja vakuutusmeklarit, joiden toimintaa säännellään vakuutusedustuslaissa. *Vakuutusasiamies* on joko luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jonka työtä on vakuutusedustus vakuutuksenantajan hyväksi. Tällaisia ovat esimerkiksi vakuutuksia myyvät pankit, kodinkoneliikkeet tai matkatoimistot. (Lehtipuro, Luukkonen, Mäntyniemi, Raulos & Santavirta 2010, 102.) *Vakuutusmeklari* taas on luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka toimii vakuutuksenottajan hyväksi eikä ole sidoksissa mihinkään vakuutusyhtiöön. Vakuutusmeklarin tehtävä on etsiä asiakkaan tarpeisiin sopivimmat ja halvimmat vakuutusvaihtoehdot. (Määttä & Forsman 2005, 96.)

Vakuutussopimuslaki ei määritä vakuutusta tai vakuutussopimusta. Vakuutus kuitenkin kuvataan yleisesti sopimukseksi, jonka vakuutuksenantaja sekä -ottaja solmivat keskenään. Sopimuksen

tarkoituksena on siirtää vakuutuksenottajan riskiä vakuutuksenantajalle maksua vastaan. Riskinsiirto tapahtuu siten, että osapuolet määrittelevät sopimuksessa siirrettävän riskin, siirtoon kohdistuvat ehdot sekä vakuutusmaksun määrän. Vakuutuskorvaus maksetaan, mikäli sopimuksessa määritelty riski eli vakuutustapahtuma realisoituu. (Nuorio-Timonen 2010, 1.)

3.3.2 Vakuutussopimuslain soveltamisala ja pakottavuus

Tämänhetkinen vakuutussopimuslaki (543/1994) astui voimaan heinäkuussa vuonna 1995. Lakiin on tehty yksi laajempi sekä yhteensä kahdeksan pientä muutosta. Laajemmassa muutoksessa (L 426/2010) poistettiin lain käytännön soveltamisessa ilmenneitä ongelmia ja epätarkkuuksia. (Nuorio-Timonen 2010, 4.)

Muutoksessa olennaisinta oli lain soveltamisalan laajentaminen siten, että laki asetettiin koskemaan jokaista vapaaehtoisvakuutusta. Aiemmin laki koski vain henkilö- ja vahinkovakuutuksia. Tämän myötä soveltamisalan alle asettui myös kapitalisaatiosopimukset ja mahdolliset tulevaisuudessa kehitettävät vakuutustuotteet. (Nuorio-Timonen 2010, 4.)

Kapitalisaatiosopimus on sijoitussopimus, jonka vakuutusyhtiö sekä asiakas solmivat keskenään. Kapitalisaatiosopimus kuitenkin eroaa säästö- ja sijoitusvakuutuksista siten, että sen puitteissa ei vakuuteta ketään. (Finanssivalvonta 2016.)

Lisäksi lakimuutoksessa laajennettiin pakottavuussuojaa vakuutuksenottajan hyväksi. Vakuutuksenantajalle asetettiin lakisääteinen velvollisuus perustella päätöksensä lain tai hyvän vakuutustavan mukaisesti, mikäli se hylkää vakuutushakemuksen tai irtisanoo vakuutuksen. (Nuorio-Timonen 2010, 4.)

Vakuutussopimuslain (543/1994) soveltamisalasta säädetään lain 1 §:ssä. Tämän mukaan lakia sovelletaan kaikkiin vakuutuksiin lukuun ottamatta lakisääteisiä vakuutuksia. Lakisääteisiä eli pakollisia vakuutuksia ovat

työtapaturma- ja ammattitautivakuutus sekä rakennusvirhevakuutus ja urheilijaturva. Muita pakollisia vakuutuksia ovat liikennevakuutus, potilasvahinkovakuutus sekä ympäristövahinkovakuutus. Näitä kolmea vakuutusta sovelletaan vahinkovakuutuslakiin vain niiltä osin kuin liikennevakuutuslaissa (460/2016), potilasvahinkolaissa (585/1986) sekä ympäristövahinkovakuutuslaissa (81/1998) ei muuta säädetä.

Vakuutussopimuksiin sovelletaan lisäksi muun muassa varallisuus oikeudellisten oikeustoimien lakia sekä kuluttajansuojalakeja. (Vakuutussopimuslaki 543/1994, 1 §; Nuorio-Timonen 2010, 5.)

Vakuutussopimuslaki on asetettu koskemaan ainoastaan ensivakuutusta. Vakuutussopimuslaki ei siis koske jälleenvakuutuksia, joissa vakuutuksenottajana on vakuutusyhtiö, joka siirtää vakuutettua riskiä toiselle vakuutusyhtiölle. (Vakuutussopimuslaki 543/1994, 1 §.)

Henkilövakuutuksen ja vahinkovakuutuksen erot määritellään vakuutussopimuslain 2 §:ssä. Henkilövakuutuksia ovat muun muassa henkivakuutus, eläkevakuutus, sairausvakuutus sekä tapaturmavakuutus. Näiden vakuutusten kohteena on aina luonnollinen henkilö. (Vakuutussopimuslaki 543/1994, 2 §.)

Vahinkovakuutus on vakuutus, jonka kohteena on jokin esine tai asia (Nuorio-Timonen 2010, 8). Vahinkovakuutusluokat jaotellaan aina vakuutuksen kattavan riskin mukaan (Lehtipuro ym. 2010, 31).

Esinevahinkoja ovat suorat- sekä epäsuorat esinevahingot. Suora esinevahinko tarkoittaa vahinkoa, joka kohdistuu välittömästi kyseiseen esineeseen. Epäsuora esinevahinko on vahinko, joka aiheuttaa ansionmenetystä tietyn esineen vaurioitumisen johdosta. (Nuorio-Timonen 2010, 8.)

Asiavahinkoja ovat esimerkiksi vahingonkorvausvahingot tai varallisuusvahingot. Vahingonkorvausvelvollisuusvakuutus on vastuuvakuutus. Varallisuusvakuutuksilla taas vakuutetaan jostakin muusta, kuin esine- tai henkilövahingosta aiheutuneet taloudelliset haitat.

Varallisuusvakuutuksia ovat esimerkiksi oikeusturvavakuutus, joka korvaa oikeudenkäyntikulut sekä keskeytysturvavakuutus, joka korvaa yrityksen myyntikatteen. (Nuorio-Timonen 2010, 8.)

Vakuutussopimuslain pakottavuus määritellään vakuutussopimuslain 3 §:ssä. Säännöksen pakottavuus on yksipuolista tarkoittaen sitä, että laista poikkeaminen vakuutussopimuksen osapuolten vahingoksi ei ole sallittua, mutta heidän edukseen tehdyt poikkeukset sallitaan. Lain pakottavuudella suojellaan ensikädessä kuluttajia, mutta tehdyn lakiuudistuksen nojalla myös muut oikeushenkilöt esimerkiksi yritykset saavat pakottavuussuojaa. Pakottavuus koskee kaikkia vakuutussopimuksen sopimusehtoja, riippumatta niiden muodosta tai asiayhteydestä. (Nuorio-Timonen 2010, 14.)

3.3.3 Vakuutussopimuksen elinkaari

Vakuutussopimuksen elinkaari alkaa vakuutuksenottajan kirjallisesti tai suullisesti esittämällä vakuutushakemuksella. Vakuutuksenantaja hakemuksen saatuaan tekee päätöksen vakuutuksen myöntämisestä ja ilmoittaa myöntyvistä päätöksestä vakuutustarjouksen muodossa. Mikäli vakuutuksenantaja päättää hylätä hakemuksen, tulee tästä ilmoittaa hakijalle perusteluineen. Vakuutusyhtiö lähettää asiakkaalle tarjouksen vakuutuksen ehdoista eli vakuutusmaksusta, korvausten suuruudesta sekä omavastuusta. Mikäli vakuutuksenhakija hyväksyy tarjouksen, solmitaan vakuutussopimus. Tässä kohtaa sovellettavaksi tulevat yleiset vakuutussopimusta koskevat normit. Vakuutusyhtiön on viipymättä toimitettava asiakkaalle vakuutuskirja. Vakuutuskirja tulee toimittaa heti, vaikka vakuutus astuisi voimaan vasta myöhemmin. (Nuorio-Timonen 2010, 21-23; 27-28.)

Vakuutussopimuksen muutokset tulee pääsääntöisesti tehdä kummankin sopijaosapuolen suostumuksella. Tulee kuitenkin huomioida, että muutoksen myötä myös maksut ja vakuutusehdot voivat muuttua. Vakuutuksenantajalla on kuitenkin oikeus muuttaa vahinkovakuutusten

ehtoja muun muassa silloin, jos annetut tiedot eivät pidä paikkaansa. Vakuutuksenottajalla taas on oikeus rajoitetusti muuttaa henkilövakuutusten ehtoja tai maksuja. (Nuorio-Timonen 2010, 32.)

Vakuutus sopimuksen elinkaari loppuu sopimuksen päättymiseen. Mikäli vakuutus on ollut määräaikaan, päättyy vakuutus sopimus määräajan umpeuduttua. Jatkuvan vakuutus sopimuksen päättymiselle tulee aina olla jokin peruste. Vakuutuksenottajalla on oikeus irtisanoa vakuutus koska tahansa, mikäli vakuutus sopimus on kestänyt enemmän kuin 30 päivää. Vakuutuksenantaja saa irtisanoa vakuutuksen vakuutuskauden lopussa, hyvän vakuutustavan mukaisella perusteella tai silloin jos asiakas laiminlyö lain mukaiset velvollisuutensa. Vakuutuksen irtisanominen tulee esittää kirjallisena. Mikäli sopimus irtisanoaan kesken vakuutuskauden, tulee vakuutuksenantajan palauttaa asiakkaalle osuus, joka asiakkaalta jäi käyttämättä. (Nuorio-Timonen 2010, 40-41.)

3.3.4 Vakuutus sopimuksen osapuolten velvollisuudet

Vakuutus sopimukseen liittyy lain mukaan velvollisuuksia, joita molempien osapuolten tulee kohdallaan noudattaa. Tässä luvussa käsitellään, mitkä ovat kummankin osapuolen velvollisuudet vakuutus sopimusta solmittaessa sekä vakuutus suhteen aikana. Seuraavaksi käsiteltävät velvollisuudet tulee muistaa, sillä etenkin jos vakuutuksenottaja on yritys, velvollisuuksien laiminlyöminen voi johtaa vahinkotilanteessa siihen, ettei korvausta myönnetä. Tämä taas voi vaikuttaa suuresti yrityksen talouteen.

Vakuutuksenantajalla on vakuutus sopimusta solmittaessa tiedonantovelvollisuus. Usein alkuperäiset vakuutusehdot ovat pitkiä ja hankalasti ymmärrettäviä henkilöille, jotka eivät ole perehtyneet vakuutus sopimuslainsäädäntöön sen tarkemmin. Tästä johtuen tiedonantovelvollisuuden tarkoituksena onkin, että vakuutuksenantaja antaa selkeät ja helposti ymmärrettävät tiedot vakuutuksen keskeisimmästä sisällöstä sekä ehdoista. Näin molemmat osapuolet ovat

tietoisia siitä mistä sopivat ja vakuutuksenottaja varmistuu oikeasta vakuutusvalinnasta. Tiedonantovelvollisuus ei täyty silloin, jos vakuutuksenantaja antaa vakuutuksenottajalle pelkästään vakuutusehdot. Vakuutuksenottajalle on lisäksi selitettävä ymmärrettävästi vakuutuksen olennaiset rajoitukset eli rajoitusehdot. (Nuorio-Timonen 2010, 55-59.)

Myös vakuutuksenottajalla on tiedonantovelvollisuus vakuutussopimusta solmittaessa. Velvollisuus koskee vakuutuksenantajan esittämiä kysymyksiä, joihin vakuutuksenottajan on vastattava todenmukaisesti ja täydellisesti. Velvollisuus koskee myös vakuutettua ja hänen tietojaan. Taloudelliset kysymykset eivät pääsääntöisesti kuulu tiedonantovelvollisuuden piiriin, mutta peruskysymykset kuten ikä, ammatti ja asuinpaikka ovat yleisiä. Välillä saatetaan tarvita myös terveystietoja. (Nuorio-Timonen 2010, 75-77.)

Muita vakuutuksenottajan velvollisuuksia on velvollisuus suorittaa vakuutusmaksu sekä ilmoittaa vakuutusyhtiölle riskin lisääntymisestä. Vakuutuksenottajalla on lisäksi velvollisuus olla aiheuttamatta vakuutustapahtumaa. Alkoholin vaikutuksen alaisena oleminen vahinkohetkellä, ei tarkoita velvoitteen noudattamatta jättämistä eikä se yksinään oikeuta vakuutuskorvauksen eväämiseen tai sen alentamiseen. Jos vakuutus kuitenkin sisältää alkoholiehdon, on päihtymistilalla silloin merkitystä. Tällaisia poikkeuksia ovat esimerkiksi ajoneuvovakuutukset. Vakuutuksenottajalla on lisäksi vahinkovakuutuksiin kohdistuva pelastamisvelvollisuus sekä velvollisuus noudattaa suojeluohjeita. Uhkaava vahinko tulee yrittää estää tai sen tuhot tulee yrittää minimoida. Tällä velvollisuudella pyritään siihen, ettei vahinkojen anneta tapahtua vain siksi, että vakuutus on olemassa. (Nuorio-Timonen 2010, 107-164.) Henkilö- ja ympäristövahingot käsitellään usein tuomioistuimessa, mikäli vahingon sattumisen ja sitä kautta velvollisuutensa laiminlyö selityksillä ”en ehtinyt” tai ”en ymmärtänyt” (Santanen ym. 2002, 47).

3.3.5 Vahingon sattuminen

Vakuutuslakia ei velvoita ilmoittamaan vakuutustapahtumasta. Vakuutuslain 73 § kuitenkin määrittää korvausvaatimuksen esittämisaikajohdan sekä vanhentumisen. Pääsääntönä on, että korvausvaatimus on esitettävä vuoden sisällä siitä, kun vakuutuksen olemassaolo tai vahinkotapahtuma on tullut tietoon. Korvausvaatimus vanhenee kuitenkin viimeistään 10 vuotta vahingon sattumisen jälkeen. Tämä tarkoittaa sitä, että vakuutusyhtiö ei voi velvoittaa vakuutuksenottajaa ilmoittamaan vahingosta itse määrittelemässään ajassa. (Nuorio-Timonen 2010, 197-198.)

4 OSUUSPANKKI YRITYSVAKUUTTAJANA

Opinnäytetyön case-yrityksen riskienhallinnallisiin tarpeisiin rajataan ainoastaan OP Ryhmän tarjoamat tuotteet. Tässä luvussa käsitellään Osuuspankkien toimintaa yleisesti. Lisäksi käsitellään OP Vakuutuksien tarjontaa sekä esitellään opinnäytetyön toimeksiantaja eli Orimattilan Osuuspankki.

4.1 OP Pankkitoiminta

Osuuspankin verkkosivuilta käy ilmi, että OP Ryhmä on Suomen johtava yritys- sekä asuntorahoittaja. Sen liiketoiminnan osa-alueista suurin on pankkitoiminta, joka lupaa asiakkailleen monipuolisen tuote- ja palvelutarjonnan. Liiketoiminta-alueisiin kuuluu henkilöasiakkaat, yritysasiakkaat sekä Markets ja Baltia. Osuuspankkien tuotteista on mahdollista koota jokaisen tarpeisiin sopivat palvelukokonaisuudet. Pankkiryhmän suurin tavoite on turvata asiakkaan taloudellinen hyvinvointi sekä edistää heidän oman taloudensa hallintaa. (OP Ryhmä 2016a.)

Henkilöasiakkaille tarjotaan laajat päivittäiset pankkipalvelut, erilaiset luotot, säästöt sekä sijoitukset ja asuntopalvelut. Asuntopalveluiden kattavuus perustuu Osuuspankkien, OP Vakuutusten ja OP-Kiinteistökeskusten yhteistyöhön, joka mahdollistaa helpon oman asunnon hankinnan. Kaikki mahdollinen asuntoluotosta uuden asunnon vakuutuksiin hoituu niin sanotusti saman katon alla. Osuuspankin asiakkailla on lisäksi käytössään lakimies, joka tarjoaa lainopillisia palveluita erilaisiin juridisiin kysymyksiin sekä asiakirjojen laatimiseen. (OP Ryhmä 2016a.)

Yritysasiakkaille tarjotaan pankkipalvelut niin pienille, keskisuurille kuin suurillekin yrityksille sekä yhteisöille. Kattavat palvelut räätälöidään aina asiakkaan tarpeiden mukaisesti. Palveluita ovat esimerkiksi rahoitus, maksuliikenne, kassanhallinta, sijoittaminen, riskienhallinta sekä yritystoiminnan kehittäminen. (OP Ryhmä 2016a.)

OP Ryhmän mukaan yrityksen menestyksen keskeisin tekijä on kokonaisvaltainen riskienhallinta. Osuuspankki antaa neuvoja riskien tunnistamiseen, ennaltaehkäisyyn ja vahingolta suojautumiseen niin perinteisten riskien kuin strategisten, operatiivisten ja finanssiriskienkin osalta. Yksi Osuuspankkien riskienhallinnan osaamisalueista on analysoida erilaisia pääomaratkaisuja sekä markkina- ja taseriskejä. (OP Ryhmä 2016a.)

4.2 OP Vahinkovakuutustoiminta

Osuuspankki on lisäksi myös johtava vahinkovakuuttaja Suomessa. Se tarjoaa asiakkailleen kattavan vakuutusturvan, jossa vakuutuksia on saatavilla niin henkilöasiakkaille, kuin yritys- ja yhteisöasiakkaillekin. (OP Ryhmä 2016b.)

Yritys- ja yhteisöasiakkaiden vakuutuksissa keskeisintä on riskienhallintapalvelut. Osuuspankin henkilöstö kartoittaa yhdessä asiakkaan kanssa yritykseen liittyvät riskit ja tekee riskienhallintasuunnitelman niiden ehkäisemiseksi sekä hallitsemiseksi. Tämän myötä asiakkaalle tarjotaan riskeihin sopivat ja tarpeen mukaan räätälöidyt vakuutusratkaisut. (OP Ryhmä 2016b.) Päijät-Hämeen Osuuspankin vakuutusasiamiehen, Pekka Raudaskosken (2016) mukaan yleisimmät vakuutettavat riskit ovat yrittäjä, henkilöstö, käyttö- ja vaihtomaisuus, ajoneuvot sekä liiketoiminta. Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen on Osuuspankkien pitkäaikainen yhteistyökumppani, joka hoitaa yrittäjän sekä sen henkilöstön pakolliset eläkevakuutukset.

Osuuspankit rajoittavat riskiään jälleenvakuuttamisella. Suurimmat riskit ja mahdolliset katastrofit jälleenvakuutetaan riskien hajauttamiseksi. Tällaisia yhteistyökumppaneita Osuuspankeilla on jo lähes 50. Osuuspankki pitää korvaustoimintansa vahvuutena palvelun nopeutta sekä tehokkuutta. Tämän he perustelevat yhteistyöverkostolla, jonka laajuus mahdollistaa avun saatavuuden asiakkaan läheltä. Osuuspankeilta löytyy yhteistyökumppaneita jopa yli 20 toimialalta. Yhteistyökumppaneina on

esimerkiksi terveydenhuolto-, autokorjaamo- ja kodinkoneliikealojen yrityksiä. (OP Ryhmä 2016b.)

4.3 Orimattilan Osuuspankki

Orimattilan Osuuspankki on yksi OP Ryhmään kuuluva pankki. Se on asiakkaidensa omistama pankki, joka on palvellut alueella jo yli 100 vuotta. Orimattilan Osuuspankki tarjoaa asiakkailleen pankki- ja vakuutuspalveluita sekä kiinteistönvälitystä. Pankkipalvelut sisältävät sekä henkilöasiakkaiden, että yritysasiakkaiden maksuliikenteen, lainat, vakuutukset sekä säästämisen- ja sijoituspalvelut. OPKK eli OP Kiinteistökeskus on Osuuspankin tytäryhtiö, joka välittää vuokra- ja omistusasuntoja. Orimattilan OPKK on samassa rakennuksessa Orimattilan Osuuspankin kanssa.

Orimattilan Osuuspankki fuusioitui Myrskylän Osuuspankin kanssa vuonna 2015. Myrskylän konttorissa työskentelee 2 henkilöä ja Orimattilan konttorissa yhteensä 18 henkilöä. OPKK:ssa työskentelee 5 henkilöä. Pankin johtoportaan toimii kaksi pankinjohtajaa sekä toimitusjohtaja.

Orimattilan Osuuspankilla oli asiakkaita huhtikuussa 2016 yhteensä 14 002. Tähän määrään lukeutuu kaikki henkilöasiakkaat, yritykset, yhteisöt sekä julkishallinto ja rahastot. Asiakkaista suurin osa on henkilöasiakkaita. (Osuuspankki 2016c.)

Opinnäytetyössä keskitytään varsinaisten yritysten riskienhallintaan vahinkovakuuttamisella. Kun tarkastellaan Orimattilan Osuuspankin yritysasiakkuuksia, on varsinaisia yrityksiä eniten. Yritysasiakkaiden määrä on ollut kasvussa edelliseen vuoteen verrattuna ja määrä onkin kasvanut noin 3 %. Yritysasiakkaiden määrä on kasvanut myös muiden yritysmuotojen osalta. Ainoana laskussa on ollut maatalousyrittäjät ja -yritykset. (Osuuspankki 2016c.)

Yhteisillä yritysasiakkuuksilla tarkoitetaan yritysasiakkaita, jotka ovat keskittäneet sekä maksuliikenteensä että vakuutuksensa samaan

paikkaan. Kaikista Orimattilan Osuuspankin yritysasiakkaista noin 40% ovat keskittäjiä. (Osuuspankki 2016c.)

4.4 OP Vakuutukset

Tässä luvussa käsitellään OP Vakuutuksia sekä niiden keskeistä sisältöä. Opinnäytetyössä otetaan tarkasteluun vain Sammalisto Oy:n mahdollisiin riskeihin kohdistuvat vakuutukset. OP Vakuutuksien tarjonta on siis laajempi, kuin mitä tässä luvussa käsitellään.

Yrityksille lakisääteisiä tai pakollisia vakuutuksia ovat työeläkevakuutus, ajoneuvojen liikennevakuutukset, ympäristövahinkovakuutus, rakennusvirhevakuutus, työtapaturma- sekä ammattitautivakuutus, potilasvakuutus sekä urheilijaturva. Kaikki edellä mainitut pakolliset vakuutukset eivät kuitenkaan koske jokaista toimialaa. (Raudaskoski 2016; OP sisäinen intranet 2016.)

4.4.1 Liiketoimintaan kohdistuvat vakuutukset

Asennus- ja rakennustyövakuutus on vakuutus, joka tehdään määräaikaisena sekä projektikohtaisena asennus- tai rakennuskohteelle sen valmistumiseen saakka. Vakuutus kattaa kaikki työ- ja suunnitteluvaiheessa tapahtuneet ennalta-arvaamattomat esinevahingot. Vakuutus on mahdollista laajentaa kattamaan myös projektissa tarvittavat työkalut, työmaaomaisuudet, ympäröivät omaisuudet sekä kiirehtimiskulut. Vakuutus ei kuitenkaan korvaa esimerkiksi valmistus- tai työvirheitä, eikä katoamisia tai unohduksia. Ne yritykset, joiden liikevaihto perustuu useisiin pieniin asennus- tai rakennustyöurakoihin, on myös mahdollista saada vakuutus jatkuvana vuosivakuutuksena. Vakuutus soveltuu Suomessa tapahtuvaan uudis- tai korjausrakentamiseen sekä koneiden, laitteiden ja rakenteiden asentamiseen. (OP sisäinen intranet 2016.)

Keskeytysturvavakuutusten tarkoitus on turvata yrityksen taloudellisen toiminnan tulos omaisuusvahingosta aiheutuneen keskeytysvahingon

osalta. Omavastuut ovat keskeytysvakuutuksissa useimmin ajassa laskettuja, jolloin omavastuu voi olla esimerkiksi 3 vuorokautta. (OP sisäinen intranet 2016.)

Henkilökeskeytysturvavakuutus on yksi keskeytysturvavakuutusryhmän vakuutuksista. Se on tarkoitettu turvaamaan yrityksen talous silloin, kun joku yrityksen avainhenkilöistä sairastuu tai joutuu tapaturmaan. Avainhenkilöksi katsotaan sellainen henkilö, jonka työkyvyttömyys aiheuttaa yrityksen talouden heikkenemistä. Vakuutus korvaa yrityksen normaalia liiketoimintaa vastaavan katteen menetyksen tai menetyksen pienentämiseksi käytetyt ylimääräiset kulut. Ylimääräisiksi kuluiksi lasketaan esimerkiksi ylityötunnit, tilapäisresurssit sekä ostopalvelut. (OP sisäinen intranet 2016.)

Muita keskeytysturvavakuutuksia ovat muun muassa palovahingon varalle tarkoitettu *riippuvuusturva*, *kuljetuskeskeytysturva* sekä *myöhästymiskeskeytysvakuutusturva*. (OP sisäinen intranet 2016.)

Ympäristövahinkovakuutus on lakisääteinen vakuutus. Se on pakollinen niille yrityksille, joiden yritystoiminnassa on oleellinen ympäristövahingon vaara tai joiden toiminta aiheuttaa ympäristölle vahinkoa. (Laki ympäristövahinkovakuutuksesta 81/1998, 2 §.) Tällaisia yrityksiä ovat sellaiset yritykset, jotka tarvitsevat AVI:n eli valtion ympäristöviranomaisen myöntämän ympäristöluvan tai TUKES:in eli turvatekniikan keskuksen myöntämän räjähteiden tai vaarallisen kemikaalien käsittelyä tai varastointia koskevan luvan. (Ympäristövakuutuskeskus 2016.) Sarmalisto Oy ei näin ollen kuulu tämän velvollisuuden alaiseksi eikä sen tarvitse ottaa kyseistä vakuutusta.

Oikeusturvavakuutus on vakuutus, jonka avulla varaudutaan mahdollisiin asianajo- sekä oikeudenkäyntikuluihin. Sen tarkoitus on korvata yritykselle välttämättömät ja kohtuulliset kustannukset, joita on saattanut aiheutua yritystoimintaan liittyvissä riitatilanteissa tai rajoitetuissa rikosasioissa. Vakuutus on tarkoitettu vain pienille ja keskisuurille yrityksille ja se sopii lähes jokaiseen toimialaan. (OP sisäinen intranet 2016.)

Toiminnan vastuuvakuutuksessa tarkoitus on turvata yrityksen talous, mikäli yritys joutuu syystä tai toisesta oikeudenmukaiseen korvausvastuuseen toiselle aiheutetusta henkilö- tai esinevahingosta. Korvattavien vahinkojen on aina liityttävä vakuutetun yritystoimintaan. Toiminnan vastuuvakuutuksen korvauspiiri ei kuitenkaan ole yhtä laaja, kuin yrityksen voimassa olevan oikeuden mukainen korvausvelvollisuus. Esimerkiksi yrityksen käytössä, käsiteltävänä tai huolehdittavana oleva omaisuus ja sille aiheutetut vahingot eivät ole korvauspiirin alaisia. (OP sisäinen intranet 2016.)

4.4.2 Omaisuuden kohdistuvat vakuutukset

Laitevakuutus on yrityksille tarkoitettu vakuutus, jossa vakuutetaan mukana kuljetettavat koneet, laitteet ja tarvikkeet ja joka korvaa niille sattuneet palovahingot tai ulkopuoliset sekä äkilliset tapahtumat. Pääsääntöisesti vakuutuskohteet eritellään koneiden ja laitteiden osalta kohdekohtaisesti. Vakuutus on mahdollista tehdä myös laiteluettelon perusteella. Laiteluettelosta tulee käydä ilmi jokainen vakuutettava laite sekä sen arvostusperiaate. (OP sisäinen intranet 2016.)

Murto-, ryöstö- ja varkausvakuutukset ovat vakuutuksia, joilla voidaan vakuuttaa koneet, kalusto, vaihto-omaisuus sekä arvopaperit ja rahat. Vakuutettu kohde tulee kuitenkin sijaita kiinteässä rakennuksessa. Vakuutuksen kohteena voi olla myös rakennukselle murren yhteydessä aiheutuneet vahingot. Murto- ja ryöstövakuutuksessa korvataan vahinko, kuten anastaminen tai vahingonteko. Vakuutuksenottaja saa korvausta kiinteään rakennukseen murtautumisesta, kun rakenteita tai lukkoja on vahingoitettu tai kun rakennukseen on päästy ryöstetyllä avaimella. (OP sisäinen intranet 2016.) Ryöstövakuutuksessa korvataan vahinko, jossa henkilöltä anastetaan jotakin uhaten tai käyttäen väkivaltaa (Rikoslaki 769/1990, 1-2 §). Varkausvakuutuksessa korvataan vahinko, kun omaisuutta on varastettu. Edellyttäen kuitenkin, että tapahtuma voidaan ajan tai paikan suhteen määrittää esimerkiksi valvontakameralla. (Rikoslaki 769/1990, 1-3

§.) Vahingontekovakuutus rakennuksille korvaa rakennukselle tahallisesti aiheutetun vahingon (Rikoslaki 769/1990, 1-3 §).

Myrskyturvassa vakuutetaan rakennukset tai irtain omaisuus myrkyin aiheuttamien vahinkojen osalta. Omaisuuden vakuutusmäärät perustuvat kohteen jälleen hankinta- tai päiväarvoon, kun taas rakennuksien vakuutusmäärät perustuvat asiakkaan itse ilmoittamaan tai vakuutusyhtiön arvioimaan määrään. Sekä omaisuus-, että rakennuskohteiden vakuutusmäärät merkitään jokaiselle kohteelle erikseen. (OP sisäinen intranet 2016.)

Paloturvassa vakuutetaan rakennukset sekä yrityksen käyttö- ja vaihto-omaisuus. Vakuutus korvaa irti päässeeseen tulen, noen, salaman, räjähdysten tai sammutuslaitteiston laukeamisen aiheuttaneet vahingot. Palovakuutuksen ottaminen edellyttää, että omaisuuden arvo kyetään määrittämään yksiselitteisesti. Yrityksen käyttöomaisuutta on yrityksen toimintaa palvelevat koneet, laitteet sekä kalusto. Vaihto-omaisuutta on toimialasta riippumatta tavaravarasto, tuotannon raaka-aineet sekä valmiit tuotteet pakkaustarvikkeineen. Vakuutusmäärät merkitään kokonaisuuksina kullekin omaisuuserälle ja pääsääntöisesti määrät perustuvat kohteiden jälleenhankinta-arvoihin. Rakennuksen vakuutusmäärä perustuu asiakkaan itse ilmoittamaan tai vakuutusyhtiön arvioimaan määrään. Vakuutusmäärien perusteena käytetään kohteen jälleen hankinta- tai päivänarvoa rakennuksen iän ja kunnon huomioon ottaen. (OP sisäinen intranet 2016.)

Rikkoturvassa vakuutetaan yrityksen koneita ja laitteita äkillisen ja ennalta arvaamattoman tapahtuman aiheuttaman rikkoutumisen varalta. Koneet ja laitteet vakuutetaan jokainen erikseen. Vakuutusmäärä arvioidaan aina koneen jälleenhankinta-arvosta vakuutuskauden alkaessa. Jälleenhankinta-arvolla tarkoitetaan rahasummaa, joka tarvitaan uuden samanlaisen tai vastaavan esineen hankkimiseen. Arvoon sisältyvät myös kustannukset, joita tarvitaan vastaavan esineen käyttöönottoon. Tällaisia

ovat esimerkiksi kuljetuskulut ja asennuskustannukset. (OP sisäinen intranet 2016.)

Vuototurvassa vakuutetaan kiinteää tai irtainta rakennusta, käyttö- tai vaihto-omaisuutta putkistoista vuotaneen nesteen, höyryn tai kaasun aiheuttamien vahinkojen varalta. Vakuutuksen kohteena on aina rakennus tai irtain omaisuus, jolloin kaikkia putkia, viemäreitä ja vesijohtoja ei tarvitse vakuuttaa erikseen. Vakuutusmäärät perustuvat kohteiden jälleenhankinta-arvoihin. (OP sisäinen intranet 2016.)

4.4.3 Henkilöstöön kohdistuvat vakuutukset

Yrityksen matkaturvavakuutus täydentää työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksia henkilöstön työ- ja virkamatkoilla niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Vakuutettu saa nopean avun erilaisiin matkalla tapahtuviin vahinkoihin, kuten sairastumisiin. Vakuutus voidaan tehdä yhdelle tai useammalle henkilölle määräaikaisena tai jatkuvana vaihtoehtona. Edellytyksenä on kuitenkin, että vakuutettu on työsuhteessa tai muulla tavalla sidoksissa yritykseen. (OP sisäinen intranet 2016.)

Yrityksen ryhmähenkivakuutuksella vakuutetaan yrityksen henkilöstö siltä varalta, jos joku henkilöstöstä menehtyy. Ryhmään tulee kuulua vähintään viisi henkilöä. Mikäli joku henkilöistä menehtyy, maksetaan vakuutuksenottajan ennalta ilmoittamilleen edunsaajille vakuutusta tehdessä sovittu korvausmäärä. Edunsaajan määrää vakuutuksenottaja. Yritys voi kuitenkin antaa vakuutetuille oikeuden muuttaa edunsaajaa. Vakuutusmaksun maksaa aina yritys itse. (OP sisäinen intranet 2016.)

Yrityksen terveysturvassa voidaan valita neljä korvauksiltaan erisuuruista vakuutustuotetta. Nämä ovat perus-, laaja-, ekstra- ja super terveysturvat. Terveysturvan tarkoituksena on vakuuttaa yrityksen henkilöstöä kattamaan myös vapaa-ajalla tapahtuneiden tapaturmien hoitokuluja. Pakollinen tapaturmavakuutus vakuuttaa yrityksen henkilöstön vain työajaksi. Vapaaehtoinen terveysvakuutus tuo vakuutetulle turvaa lisäksi myös vapaa-aikana. Vakuutusmaksu koostuu vakuutettujen lukumäärän, iän,

sukupuolen sekä terveysselvityksen mukaan. Vakuutus on voimassa kaikkialla maailmassa, mutta tutkimukset ja hoidot on tehtävä Suomessa OP Vakuutusten hoitolaitoskumppaneilla. Matkustajavakuutuksella voidaan laajentaa vakuutus kattamaan myös ulkomailla tehdyt hoidot ja tutkimukset. (OP sisäinen intranet 2016.)

Yrityksen yksilöllinen henkivakuutus vakuuttaa yrityksen avainhenkilön tai -henkilöt kuoleman varalta. Vakuutuskorvaus on ennalta sovittu määrä, joka maksetaan edunsaajille, mikäli vakuutettu menehtyy vakuutuksen voimassaoloaikana. (OP sisäinen intranet 2016.)

Pysyvän työkyvyttömyyden varalta otetulla vakuutuksella pyritään minimoimaan haitat, mikäli joku yrityksen avainhenkilöistä joutuu pysyvästi työkyvyttömäksi vamman tai sairauden vuoksi. Vakuutuskorvaus tapahtuu kertakorvauksena, joka maksetaan vakuutuksenottajan eli yrityksen määräämälle edunsaajalle. Kertakorvaus maksetaan päiväkorvauksina enintään 365 päivän ajalta. Omavastuu määritellään päivinä. Omavastuu voi olla esimerkiksi 21, 60 tai 90 päivää. (OP sisäinen intranet 2016.)

5 CASE: SAMMALISTO OY

5.1 Yritys ja toimialaesittely

Sammalisto Oy on sähköalan pienyritys, joka tekee sähköurakoinnit niin yritys- kuin yksityisasiakkaillekin. Se on pieni perheyrittäjä, jossa työskenteli tutkimushetkellä 4 henkilöä. Yrityksen toimitilat sijaitsevat Orimattilassa. Sammalisto Oy harjoittaa toimintaansa pääosin Lahden ja Orimattilan seudulla. Sen toimintaan kuuluu asiakkaiden tarpeiden mukainen sähkösuunnittelu sekä asennustyöt. (MSD-Electrics 2016.) Yritys hoitaa sähköurakoinnit käyttäen nimeä MSD Electrics. Sammalisto Oy:n nimen alla toimi aiemmin myös vesiturvaturvikkeita myyvä yritys, Netsport. Se lopetti hiljattain toimintansa kokonaan. Sammalisto Oy:n liikevaihto oli vuonna 2016 päättyneellä tilikaudella 408 545,85 euroa (liite 2).

Sammalisto Oy kuuluu Tilastokeskuksen (2008) toimialaluokituksessa pääluokkaan F. Pääluokkaan F luetaan kaikenlainen rakentaminen sekä erikoisalan rakentaminen talonrakennuksien sekä maa- ja vesirakennuksien osalta. Se kattaa lisäksi myös asennus- ja viimeistelytyöt. Pääluokka jakautuu useisiin osa-alueisiin, joista Sammalisto Oy kohdistuu niistä kahteen. Nämä ovat F43220 eli lämpö-, vesijohto- ja ilmastointiasennus sekä F43210 eli sähköasennus.

5.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutettiin syventävää haastattelua sekä Sammalisto Oy:n tilinpäätösdokumentteja hyväksikäyttäen. Tutkija on lisäksi ollut pitkään mukana case-yrityksen toiminnassa ja osa tutkimustiedosta on jo aikaisemmin havaittua tietoa. Sammalisto Oy:n riskien kartoittamiseksi ja analysoimiseksi haastateltiin Jyrki Vidgreniä. Hän on yrityksen perustaja sekä hallituksen jäsen. Riskien analysoinnin tulokset syntyivät haastattelussa selvitettyjen aikaisempien tapahtumatilastojen sekä muun riskeihin kohdistuvan tiedon perusteella. Taloudelliset riskit analysoitiin käyttäen Sammalisto Oy:n tilinpäätösdokumentteja viimeiseltä kuudelta

tilikaudelta. Haastatteluja oli vain yksi. Epäselvyyksien selvittämiseksi haastateltavaan oltiin kuitenkin yhteydessä useasti. Toimeksiantajan sekä case-yrityksen tiedon sekä materiaalien luovutus toimi moitteettomasti koko tutkimuksen ajan.

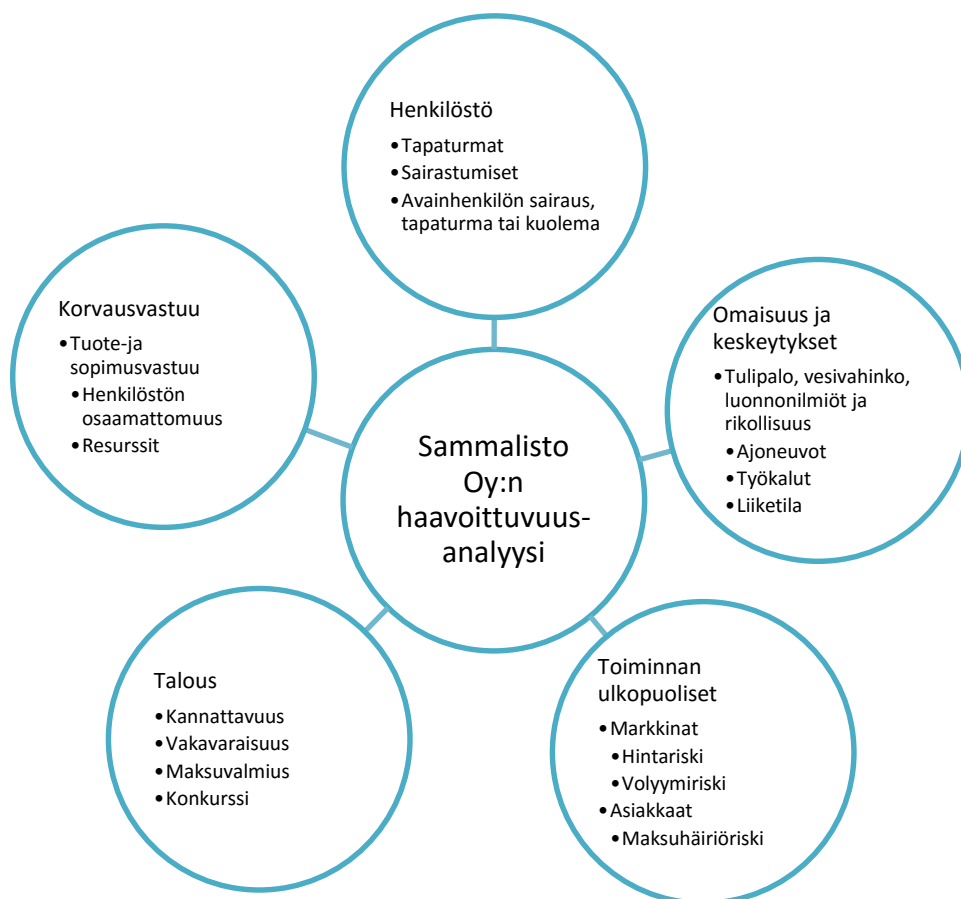
5.3 Yrityksen riskienhallintaprosessi

5.3.1 Riskien kartoitus

Yrityksen riskienhallinta on jatkuvaa muutosta. Ajan kuluessa riski, sen suuruus sekä toteutumistiheys saattavat muuttua. (Suomen riskinhallintayhdistys 2016.) Tästä johtuen yrityksen riskienhallinnan osalta huomio tulisi aluksi kiinnittää kaikkein olennaisimpiin sekä vaikuttavimpiin riskeihin. Riskienhallintaa on Sammalisto Oy:ssä toteutettu tärkeimmillä vakuutuksilla, mutta sen suunnittelussa ei ole edetty kovinkaan syvälle. Tutkimuksessa laaditaan Sammalisto Oy:lle alustava riskienhallintasuunnitelma, joka sisältää olennaisimpien riskien kartoituksen, analysoinnin sekä niiden hallintakeinot.

Riskienhallintaprosessin ensimmäinen vaihe on riskien kartoitus. Riskien kartoituksen avuksi löytyy lukemattomia työkaluja eri verkkosivustoilta. Opinnäytetyön riskien kartoituksen malliksi valittiin Suomen riskinhallintayhdistyksen (2016) verkkosivuilta löytyvä haavoittuvuusanalyysi. Sammalisto Oy:n haavoittuvuusanalyysi tuotetaan kyseistä mallia mukaillen (kuvio 4).

Haavoittuvuusanalyysin tarkoituksena on kartoittaa yrityksen potentiaalisimmat riskit. Riskikarttaa voi ja tuleekin parannella, mikäli tilanteet muuttuvat tai jokin olennainen riski puuttuu.

KUVIO 4. Sammalisto Oy:n haavoittuvuusanalyysi

5.3.2 Riskien analysointi

Edellä kartoitettujen riskien analysointi aloitetaan määrittelemällä yrityksen riskinsietokyky. Yrityksen riskinsietokykyä mitataan tilinpäätöksen kassavaroilla, myyntisaamisilla sekä ostoveljoilla. Sammalisto Oy:n vuoden 2016 päättyneen tilikauden kassavarat olivat yhteensä 35 284,89 euroa. Tästä summasta 25 539,79 euroa on MSD Electricsin tilillä sekä 1757,95 euroa Netsportin tilillä. Loput varat ovat vakuustilillä, jonka vuoksi niitä ei

oteta huomioon riskinsietokykyä määriteltäessä. Huomioon otettavat kassavarat ovat siis yhteensä 27 297,74 euroa.

Sammalisto Oy:n tilinpäätöksessä olevat myyntisaamiset ovat yhteensä 26 857,38 euroa. Tästä summasta 25 000 euroa kuuluu yrityksen konkurssiin joutuneen asiakkaan saataviin. Kyseistä summaa ei ole merkitty tase-erittelyissä avoimiin laskuihin, sillä sen saatava on epätodennäköinen. Tästä johtuen myyntisaamisiksi riskinsietokykyä arvioitaessa otetaan huomioon vain todennäköiset saatavat eli 1 857,38 euroa. Kassavarojen sekä myyntisaamisten yhteismäärän katsotaan olevan 29 155,12 euroa.

Pieneksi vahingoksi katsotaan vahinko, joka toteutuessaan kyetään maksamaan yrityksen kassavaroista ilman, että yrityksen muita maksuja joudutaan siirtämään (Santanen ym. 2002, 57). Yrityksen viimeisimmän tilinpäätöksen mukaan erääntyviä maksuja on kaiken kaikkiaan 10 227,18 euroa. Jotta pienen vahingon määritelmä saadaan todenmukaiseksi, tulee edellä mainittu summa vähentää myyntisaamisten sekä kassavarojen yhteismäärästä. Erotuksen jälkeen yrityksen lopullinen riskinsietokyky on yhteensä 18 927,94 euroa.

Riskien analysoinnissa on tärkeää ottaa huomioon riskin mahdollinen toteutumistiheys. Riskien suuruuden sekä toteutumistiheyden arvioimiseksi on Sammalisto Oy:lle esitetty haastattelukysymyksiä (liite 1). Arvioinnissa on lisäksi tarkasteltu yrityksen tilinpäätöksiä kuuden tilikauden ajalta (liite 2).

Henkilöstöön kohdistuvat riskit

Osa Vidgrenin (2016) haastattelussa esitetyistä kysymyksistä kohdistui henkilöstöriskien tunnistamiseen sekä toteutumistiheyden arvioimiseen. Haastattelukysymysten agenda oli selvittää yrityksessä sattuneet työtapaturmat, työterveyshuolto sekä sairauspoissaolot.

Vidgrenin (2016) mukaan yrityksessä on sattunut yksi vakava työtapaturma viimeisen viiden vuoden aikana. Tapaturman sattuessa

työntekijä oli työtehtävissä betonia valmistavan yrityksen tehdastiloissa. Hän menetti työkykynsä jalan jäätyä puristimen väliin.

Yrityksen työterveyshuolto sijaitsee Orimattilassa. Se kattaa työntekijöiden lääkäri- ja laboratoriopalvelut. Sairauspoissaoloja Sammalisto Oy:llä on vuosittain noin 2-4 viikkoa. Ne kustantavat yritykselle tuhansia euroja. (Vidgren 2016.)

Haastattelun vastauksien perusteella henkilöstöön kohdistuvat riskit voidaan kokonaisuudessaan luokitella yritykselle suureksi riskiksi. Kustannukset eivät suoranaisesti ylitä yritykselle lasketun pienen vahingon määrää, mutta koska kyseessä on pieni yritys, yhden henkilön sairastuminen tai tapaturma voivat vaikuttaa yrityksen talouteen suuresti. Sammalisto Oy:n toiminta on suurelta osin riippuvaista yrityksen avainhenkilöstä. Avainhenkilön vakava sairaus, tapaturma tai kuolema ovat yritykselle erittäin suuri riski.

TAULUKKO 2. Riskin suuruuden arviointi

Tapahtuman todennäköisyys	Tapahtuman seuraukset		
	Vähäinen	Haitallinen	Vakava
Epätodennäköinen			
Mahdollinen			Avainhenkilön sairastuminen ym.
Todennäköinen	Sairastumiset	Tapaturma	

Sairastumiset ovat asetettu taulukossa 2 kolmanneksi tummimpaan osioon. Tämä tarkoittaa sitä, että sairastumiset ovat yritykselle kohtalainen riski. Vidgrenin (2016) mukaan niitä on vuosittain noin 2-4 viikkoa. Voidaan olettaa, että sairastumisia on yrityksessä myös tulevaisuudessa. Kustannukset ovat kuitenkin vähäiset, jos niitä verrataan yrityksen riskinsietokykyyn. Tästä johtuen tapahtuman seuraukset ovat vähäiset.

Yrityksessä on sattunut yksi vakava tapaturma viimeisen viiden vuoden aikana. Koska tapaturmien toteutumista ei kyetä ennakkoon arvioimaan, tulee arvioinnissa käyttää aiempien vahinkojen tilastoja. Aikaisempien vahinkojen perusteella Sammalisto Oy:n työntekijöiden tapaturmat ovat mahdollisia myös tulevaisuudessa. Niiden seuraukset voivat vaikuttaa yrityksen talouteen työntekijän työpanoksen menettämisen johdosta haitallisesti. Koska kyseessä on pieni yritys ja henkilöstöä on vähän, on tämä luokiteltu taulukossa merkittäväksi riskiksi.

Avainhenkilön tapaturma, vakava sairastuminen tai kuolema on asetettu taulukossa mahdolliseksi sekä vakavaksi riskiksi. Yrityksen avainhenkilön työpanoksen menetys aiheuttaa suuren uhkan Sammalisto Oy:n tulevaisuudelle. Riskin toteutumistiheyttä ei kuitenkaan kyetä arvioimaan, sillä näin ei ole koskaan aikaisemmin tapahtunut.

Omaisuus- ja keskeytysriskit

Vidgrenille esitettiin kysymyksiä myös omaisuuteen kohdistuvien riskien arvioimiseksi. Kysymysten tarkoitus oli kartoittaa yrityksen omaisuutta ja aiemmin sattuneita omaisuus- ja keskeytysvahinkoja.

Sammalisto Oy on vuokralla MSD Kiinteistöt Oy:n omistamassa erillisessä rakennuksessa. Rakennuksesta löytyvät Sammalisto Oy:n toimisto, myymälä sekä varasto. Yrityksen riskienhallinnassa huomioitavaa omaisuutta ovat vaihto- sekä käyttöomaisuus. Käyttöomaisuuteen lasketaan yrityksen 4 ajoneuvoa sekä työkalut. Vaihto-omaisuutta taas on yrityksen varasto. (Vidgren 2016.)

Vidgrenin (2016) mukaan Sammalisto Oy:ssä on sattunut kaksi rikollisuuteen kohdistuvaa omaisuusvahinkoa viimeisen viiden vuoden aikana. Yrityksen toimitiloihin murtauduttiin ja käteiskassasta varastettiin noin 3 000 euroa. Vakuutus korvasi vaurioituneen kassakoneen ja osan menetetyistä varoista. Yrityksen maksettavaksi jäi kuitenkin omavastuu. Ikkunan rikkoutumisen korvasi MSD Kiinteistöt Oy:n kiinteistövakuutus sekä varat Sammalisto Oy:n irtaimiston vakuutus. Toinen

omaisuusvahinko sattui, kun yrityksen mainostolpan sähköjohdot katkaistiin. Yritys päätti pitää vahingon kustannukset itsellään, sillä omavastuu olisi ollut kustannuksiltaan saman suuruinen kuin vahingon kustannukset.

Paloturvallisuuden ylläpitämiseksi yrityksen toimitiloista löytyvät palovaroitin sekä alkusammutusvälineet. Sammutusvälineiden sijainti on Vidgrenin (2016) mukaan merkitty ja niille pääsy on esteetöntä. Osa yrityksen varastotilasta on vuokrattu lattiahuoltoyritykselle koneiden säilytystä varten. Sen voidaan katsoa olevan vähemmän riskialtis kuin Sammalisto Oy. Yrityksen toimitiloista löytyy lisäksi murtohälytin, joka on johdettu yrityksen henkilöstölle. Vartiointiliikettä ei ole, mutta yrityksellä on tallentava kameravalvonta. (Vidgren 2016.)

Myös omaisuuteen kohdistuvat riskit näyttelevät suurta osaa yrityksen riskienhallintaprosessissa. Yrityksen varastorakennuksen, autojen tai työkalujen vahingoittuminen aiheuttaisi yritykselle kustannuksiltaan riskinsietokyvyn ylityksen. Käyttöomaisuuden arvo viimeisimmän päättyneen tilikauden osalta oli poistojen jälkeen 30 815,13 euroa. Vaihto-omaisuuden arvo taas oli yhteensä 6 260,77 euroa. Koko omaisuuden tuhoutuminen aiheuttaisikin yritykselle yhteensä 37 075,90 euron menetyksen. Tästä johtuen omaisuusvahinkojen voidaan katsoa olevan yritykselle erittäin suuri riski. Omaisuusriskin arviota kasvattaa myös sen toteutumistiheys. Rikollisuuteen kohdistuvien omaisuusvahinkojen voidaan katsoa olevan mahdollisia myös tulevaisuudessa. Omaisuusvahingot aiheuttavat usein yritystoiminnan keskeytymisen. Kun omaisuus menetetään, myös yritystoiminta keskeytyy eikä tuloja synny.

TAULUKKO 3. Riskin suuruuden arviointi

Tapahtuman todennäköisyys	Tapahtuman seuraukset		
	Vähäinen	Haitallinen	Vakava
Epätodennäköinen			Palovahingot , vesivahinko, luonnonilmiöt -> keskeytysriski
Mahdollinen		Ajoneuvot	
Todennäköinen			Rikollisuus

Koska omaisuuden tuhoutumisen kustannukset ylittävät yrityksen riskinsietokyvyn, on tapahtuman seuraukset yritykselle vakavat. Omaisuuden palo-, vesi- ja luonnonilmiövahinkojen todennäköisyys on kuitenkin asetettu epätodennäköisiksi, sillä niitä ei ole yrityksessä aiemmin tapahtunut (taulukko 3). Edellä mainituista vahingoista aiheutuvan yritystoiminnan keskeytymisen todennäköisyys on suuri ja se kasvattaa riskin arviota kokonaisuudessaan.

Ajoneuvoihin kohdistuvia vahinkoja on aina pidettävä mahdollisina. Niihin kohdistuvien riskien toteutuminen ei ole pelkästään ajoneuvoa kuljettavasta henkilöstä riippuvaa vaan huomioon on otettava myös ulkopuoliset seikat. Ajoneuvoihin kohdistuvat vahingot eivät kuitenkaan yllä vakavan riskin asteelle ja ne ovat taulukossa asetettu kohtalaisiksi riskeiksi.

Rikollisuus on taulukossa saanut korkeimman arvioinnin. Yrityksessä on sattunut kaksi rikollisuuteen kohdistuvaa vahinkoa viimeisen viiden vuoden aikana. Tähän perustuen tulee pitää todennäköisenä, että riski saattaa uusiutua tulevaisuudessa. Sen kustannukset eivät aikaisemmin ole ylittäneet pienen vahingon määrää, mutta ottaen huomioon yrityksen koko omaisuuden, voivat mahdolliset seuraukset olla vakavat.

Korvausvastuuriskit

Vidgrenin (2016) mukaan yrityksessä tapahtuneita vastuuvahinkoja on viiden vuoden aikana sattunut kaksi. Molemmissa on ollut kyse työntekijän tekemästä asennusvirheestä. Vastuuriskin hallitsemiseksi yrityksen henkilöstö on tutustunut vahingonkorvausvastuun normeihin sekä sopimuskäytäntöihin ja ne tunnetaan pääpiirteittäin. Lisäksi vastuuriskiä hallitaan vastuuvakuutuksella. Yrityksen sopimukset laatii työnjohto. Työnjohtoon lukeutuu kaksi henkilöä. Yritys ei Vidgrenin mukaan myöskään ole ollut osallisena oikeudenkäynneissä tai riidoissa.

Vastuuvahingon sattuessa työnantaja on velvollinen korvaamaan työssä tapahtuneen virheen, jonka työntekijä laiminlyönnillään tai osaamattomuudellaan aiheuttaa (Vahingonkorvauslaki 412/1974, 1 §). Asennusvirheitä sattuu suurimmaksi osaksi resurssipulan tai ammattitaidottoman henkilöstön vuoksi. Yrityksen henkilöstön ammattitaidosta ja riittävästä resursseista on Vidgrenin (2016) mukaan kuitenkin huolehdittu. Vastuuriskin voidaan katsoa olevan yrityksessä kohtalainen. Sen kustannukset voivat nousta suuriksi ja aikaisemman tapahtumatilaston perusteella voidaan olettaa riskin olevan mahdollinen myös tulevaisuudessa. Riskin hallitsemiseksi tehdyt toimenpiteet, kuten resurssit ja vakuutus, pienentävät riskin arviota.

TAULUKKO 4. Riskin suuruuden arviointi

Tapahtuman todennäköisyys	Tapahtuman seuraukset		
	Vähäinen	Haitallinen	Vakava
	Epätodennäköinen	Sopimusvastuu	
	Mahdollinen	Tuotevastuu	
Todennäköinen			

Sopimusvastuuriski on taulukossa arvioitu vähäiseksi riskiksi.

Sopimusvastuun seuraukset voivat olla haitalliset, mutta niitä ei ole

aiemmin tapahtunut. Tuotevastuuriskin arvio on suurempi, johtuen aikaisemmin toteutuneista vahingoista. Se on taulukossa saanut arvion kohtalainen (taulukko 4).

Toiminnan ulkopuolelle sekä talouteen kohdistuvat riskit

Tilinpäätöksistä laskettavat tunnusluvut antavat hyvää käsitystä siitä, miten jokin riskiä sisältävä yrityksen talouteen kohdistuva tapahtuma heikentää sen toimintaedellytyksiä. Tunnusluvuilla kyetään arvioimaan yrityksen taloudellista tilannetta ja kehitystä tasetta huolellisemmin. Kun taloudellisissa toimintaedellytyksissä havaitaan heikkenemistä, vaikuttaa se suoraan tuloksen syntymiseen eli yrityksen arvoon. (Santanen ym. 2002, 119.) Toimintaedellytysten heikkenemistä kutsutaan taloudelliseksi riskiksi. Mikäli jokin osa-alue heikkenee voi se pahimmassa tapauksessa horjuttaa yrityksen talouden konkurssiin asti.

Santasen ym. (2002, 123) mukaan tunnusluvut ovat hyviä varoituksia yrityksen johdolle, mikäli havaittavissa on taloudellista heikkenemistä. Taloudelliset riskit on jaettu tunnistamisen helpottamiseksi seuraaviin ryhmiin: koko, kasvu, kannattavuus, maksuvalmius, vakavaraisuus sekä konkurssiriski. Tunnuslukujen seuranta tulisi olla jatkuvaa, jotta mahdollinen muutos havaitaan ajoissa ja sen eteneminen voidaan katkaista.

TAULUKKO 5. Taloudellisten riskien arvioimiseksi tuotetut laskelmat

	1.7.2015- 30.6.2016	1.7.2014- 30.6.2015	1.7.2013- 30.6.2014	1.7.2012- 30.6.2013	1.7.2011- 30.6.2012	1.7.2010- 30.6.2011
Koko						
Liikevaihto €	408 545,85	754 142,05	536 894,33	616 374,96	929 207,64	992 743,06
Taseen loppusumma €	120 351,64	202 979,09	137 882,80	135 761,11	139 161,61	177 710,73
Tulos ennen satunnaisia eriä €	-8 708,15	27 499,71	69 502,28	15 254,12	-2 178,00	20 483,71
Kasvu						
Liikevaihdon kasvu-%	-45,83 %	40,46 %	-12,89 %	-33,67 %	-6,40 %	
Taseen loppusumman kasvu-%	-40,71 %	47,21 %	1,56 %	-2,44 %	-21,69 %	
Tuloksen kasvu-%	-132 %	-60 %	356 %	-800 %	-111 %	
Kannattavuus						
Tuloskate-%	-2,13 %	3,65 %	12,95 %	2,47 %	-0,23 %	2,06 %
Sijoitetun pääoman tuotto-%	10,17 %	21,69 %	79,09 %	37,48 %	4,26 %	29,56 %
Oman pääoman tuotto-%	8,21 %	22,54 %	90,69 %	35,09 %	-4,86 %	
Maksuvalmius						
Rahoitustulos-%	4,46 %	5,21 %	11,77 %	3,29 %	1,10 %	2,99 %
Quick Ratio	3,0	1,7	1,7	0,6	0,7	0,9
Vakavaraisuus						
Omavaraisuusaste	74,5 %	51,4 %	63,6 %	27,0 %	19,5 %	35,1 %
Rahoitustulos / velat	59,41 %	39,84 %	126,04 %	20,46 %	9,13 %	25,77 %
Konkurssiriski						
Z-luku	42,96	24,08	23,95	9,06	9,91	12,62
Apulaskelmat						
Oma pääoma	89655,33	104339,48	87732,63	36629,76	27190,81	62417,81
Vieras pääoma yhteensä	30696,31	98639,61	50150,17	99131,35	111970,8	115292,92
Liiketulos	8336,63	28222,47	70031,48	17412,9	1881,66	24294,71
Liiketulos-%	2,04 %	3,74 %	13,04 %	2,83 %	0,20 %	2,45 %
Rahoitustulot - rahoitusmenot	-371,52	-722,76	-529,2	-2158,78	-4059,66	-3811
Verot	0	5852,86	13108,84	4058,37	0	5542,01
Nettotulos	7965,11	21646,85	56393,44	11195,75	-2178	14941,7
Nettotulos-%	1,95 %	2,87 %	10,50 %	1,82 %	-0,23 %	1,51 %
Poistot	10271,71	17647,5	6817,13	9089,5	12400,84	14773,33
Rahoitustulos	18236,82	39294,35	63210,57	20285,25	10222,84	29715,03

Koko

Sammalisto Oy:n taloudellista tilannetta on tarkasteltu kuuden tilikauden ajalta (liite 2). Taulukosta 5 nähdään, että yrityksen kokoa mitataan kolmella eri mittarilla. Nämä kolme lukua saadaan suoraan yrityksen tilinpäätöksestä. Santasen ym. (2002, 119) mukaan liikevaihto on yleinen mittari, josta pystytään helposti seuraamaan yrityksen toiminnan laajuutta sekä kasvua. Liikevaihdon avulla pystytään kuitenkin vertailemaan vain saman

toimialan yrityksiä, sillä eri toimialoilla liikevaihdon suuruus vaihtelee huomattavasti. Taseen loppusumma mittaa yrityksen toiminnan sitomaa pääomaa. Tulos ennen satunnaisia eriä- mittari taas antaa kuvaa yrityksen arvosta sekä sen kehityksestä.

Yrityksen koon mittareista huomataan, että kaikki kolme mittaria kulkevat rinnakkain. Sammalisto Oy:n liikevaihto on laskenut alle puoleen vuoden 2011 päätyneestä tilikaudesta vuoteen 2016. Viimeisin päättynyt tilikausi on ollut heikoin koko tarkastelujaksolla. Vidgrénin (2016) mukaan tulos on huono, johtuen suurimmaksi osaksi tärkeän asiakkaan konkurssista. Sammalisto Oy:ltä jäi saatavia kyseiseltä asiakkaalta yhteensä 60 000 euroa. Toki liikevaihtokin on pienentynyt muihin vuosiin verrattuna.

Asiakkaan konkurssi luetaan yrityksen asiakkaisiin kohdistuvissa riskeissä maksuhäiriöriskeihin. Maksuhäiriöriskillä tarkoitetaan riskiä, jossa asiakas on joko haluton tai maksukyvytön hoitamaan laskunsa. Maksuhäiriöriski voi nousta yritykselle taloudellisesti erittäinkin suureksi varsinkin silloin, jos kyseessä on yritykselle tärkeä asiakas. Pahimmassa tapauksessa yritys ajautuu itsekin konkurssiin. Konkurssiin ajautunut yritys oli Sammalisto Oy:n yksi suurimmista asiakkaista. (Santanen ym. 2002, 143.)

Kasvu

Yrityksen kasvua on taulukossa mitattu kolmella mittarilla. Kasvulla tarkoitetaan koon mittareiden prosentuaalista muutosta edellisiin vuosiin verrattuna. Sammalisto Oy:n kasvu on laskettu seuraavilla kaavoilla: (Kouhia 2015; Santanen ym. 2002, 121; Balance Consulting 2016.)

Liikevaihdon kasvu-%:

$$(\text{liikevaihto} - \text{edellisen tilikauden liikevaihto}) / \text{edellisen tilikauden liikevaihto}$$

Taseen loppusumman kasvu-%:

$$(\text{taseen loppusumma} - \text{edellisen tilikauden taseen loppusumma}) / \text{edellisen tilikauden taseen loppusumma}$$

Tuloksen kasvu-%

$$\frac{(\text{tulos ennen satunnaisia eriä} - \text{edellisen tilikauden tulos ennen satunnaisia eriä})}{\text{edellisen tilikauden tulos ennen satunnaisia eriä}}$$

Kannattavuus

Yrityksen kannattavuudella tarkoitetaan erityisesti sen kykyä tuottaa voittoa. Tuloksen osuutta liikevaihdosta eli tuloskatetta käytetään mittaamaan, mikä on jäljelle jäävä prosentuaalinen kate liikevaihdosta ennen satunnaisten erien vähentämistä. Sijoitetun pääoman tuotolla taas tarkoitetaan yrityksen pääoman kykyä tuottaa tulosta. Tämän tunnusluvun raja-arvo on 3%. Sen alle jäävät tulokset kertovat vakavasta riskistä toiminnan kannattavuuden osalta. Oman pääoman tuotto-% mittaa yrityksen kykyä huolehtia omistajien yritykseen sijoittamista pääomista. Sammalisto Oy:n kannattavuutta on mitattu seuraavilla kaavoilla: (Kouhia 2015; Santanen ym. 2002, 121; Balance Consulting 2016.)

Tuloskate-%

$$\text{tulos ennen satunnaisia eriä} / \text{liikevaihto}$$

Sijoitetun pääoman tuotto-%

$$(\text{rahoituskulut} + \text{verot} + \text{nettotulos}) / (\text{oma pääoma} + \text{korolliset velat})$$

Oman pääoman tuotto-%

$$\text{nettotulos} / \text{tilikauden alun ja -lopun oman pääoman keskiarvo}$$

Tästä tarkastelujaksosta huomataan, että kaikki kolme mittaria ovat ensin kasvussa vuoteen 2014 asti, jonka jälkeen ne lähtevät laskuun. Sijoitetun pääoman tuotto on pysynyt koko tarkastelujakson ajan kolmen prosentin yläpuolella. Viimeisimmäksi valmistuneen tilikauden tulos on ollut kuitenkin alhainen ja ylittänyt hyvä-arvion vain niukasti. Tunnuslukuista voidaan päätellä, että yrityksen pääomalla on hyvä kyky tuottaa tulosta.

Viimeisimmäksi päättyneellä tilikaudella oman pääoman tuotto-% on viitearvojen taulukossa välttävä.

Maksuvalmius

Yrityksen maksuvalmius-mittarit kuvaavat yrityksen kykyä selviytyä maksuistaan eräpäivään mennessä. Laskelmissa on käytetty kahta mittaria kuvaamaan maksuvalmiutta eri näkökulmista. Rahoitustulos-% kertoo riittääkö liikevaihto lyhytvaikutteisten menojen ja voitonjaon kattamiseen. Negatiivinen tulos tarkoittaa, että juokseviin kuluihin on luultavasti jouduttu ottamaan lisärahoitusta. Mitä korkeampi tulos, sitä korkeampi selviytymiskyky yrityksellä on. Rahoitustulos-% on laskettu kaavalla: (Kouhia 2015; Santanen ym. 2002, 121-122; Balance Consulting 2016.)

Rahoitustulos-%

rahoitustulos / liikevaihto

Taulukosta nähdään, että Sammalisto Oy:n rahoitustulos-% ei tarkastelujakson aikana ole ollut negatiivinen. Se ei kuitenkaan ole ollut kovin korkeallakaan. Juokseviin kuluihin ei siis ole jouduttu ottamaan lisärahoitusta, mutta laskelmista huomataan, ettei selviytymiskyvyn oletus ole paras mahdollinen.

Quick ratio mittaa yrityksen maksuvalmiutta rahoituspuskurin näkökulmasta. Selvemmin ilmaistuna se mittaa yrityksen kykyä selviytyä lyhytaikaisista veloistaan nopeasti rahaksi muutettavilla omaisuuserillään. Quick ratio on laskettu kaavalla: (Kouhia 2015; Santanen ym. 2002, 121-122; Balance Consulting 2016.)

Quick ratio

(lyhytaikaiset saamiset + rahat ja pankkisaamiset) / lyhytaikainen vieras pääoma
--

Viimeisimmäksi valmistuneessa tilikaudessa quick ration tulos oli 3 eli erinomainen. Tulos ei ole tarkasteluajanjakson aikana kertaakaan

pudonnut alle 0,5 eli alle kriisirajan. Riittäväksi tasoksi kuitenkin katsotaan 1,0 ja tarkastelujakson alkupäässä jäätiin sen alle.

Vakavaraisuus

Vakavaraisuusmittarit mittaavat vieraanpääoman osuuden hallitsevuutta. Jos vieraspääoma on liian hallitseva, ei yrityksen vakavaraisuus ole terve. Omavaraisuusaste kertoo oman pääoman osuuden yrityksen koko pääomasta. Tunnusluvun kriisirajana pidetään 10%. Yrityksen omavaraisuusaste on pysynyt kriisirajan yläpuolella koko tarkasteluajanjakson ajan ja viimeiset kolme tilikautta se on ollut erinomainen. Se on laskettu kaavalla: (Kouhia 2015; Santanen ym. 2002, 122; Balance Consulting 2016.)

Omavaraisuusaste

oma pääoma / taseen loppusumma

Toinen vakavaraisuuden mittari mittaa yrityksen takaisinmaksukykyä. Mitä korkeampi luku, sitä parempi takaisinmaksukyky yrityksellä on. Sammalisto Oy:n takaisinmaksukyky on viimeisimmällä tilikaudella toiseksi parhain verrattuna koko tarkasteluajanjaksoon. Se laskettiin kaavalla: (Kouhia 2015; Santanen ym. 2002, 122; Balance Consulting 2016.)

Takaisinmaksukyky

rahoitustulos / vieraspääoma

Kaikki nämä mittarit ja niiden tulkitseminen antavat verrattain hyvän käsityksen yrityksen riskisyydestä, taloudellisesta tilanteesta sekä sen muutoksista (Santanen ym. 2002, 122). Kokonaisuutta arvioitaessa voidaan todeta, että Sammalisto Oy:n vuoden 2016 tulos oli huono verrattuna edelliseen vuoteen. Viimeisin päättynyt tilikausi ei kuitenkaan ole ainut tappiollinen tilikausi tällä tarkasteluajanjaksolla.

Voidaan todeta, että Vidgrenin (2016) haastatteluun perustuen tappiota voidaan osittain selittää tärkeän asiakkaan konkurssilla ja osittain töiden

vähyydellä. Lama-aikana riskien ottaminen vähenee ja esimerkiksi rakennusyritykset rakentavat vähemmän. Tällöin rakennusyritykset valitsevat sähköurakoiden tekemiseen sen, joka antaa halvimman tarjouksen. Näin ollen pienemmät yritykset jäävät suurten varjoon. Pienillä yrityksillä ei useinkaan ole samanlaista mahdollisuutta esittää halpaa tarjousta, kuin isoilla yrityksillä. Tämä riski on Santasen ym. (2002, 125-132) mukaan samanaikaisesti volyyimiriski sekä hintariski.

Volyyimiriskissä yrityksen markkinaosuus jää odotettua pienemmäksi, jolloin myös myynnin volyyymi laskee. Myynnin volyymin heikkeneminen vaikuttaa suoraan yrityksen tulokseen. Hintariski taas toteutuu silloin, kun yrityksen on laskettava hintojaan, jotta kysynnän hinta oletus saavutetaan. Hintatason lasku alentaa liikevaihtoa, mutta ei kustannuksia. Kun riski toteutuu ja hintoja joudutaan laskemaan kulujen pysyessä ennallaan, myös yrityksen tulorahoitus ja kannattavuus heikkenevät. (Santanen ym. 2002, 125-132.) Näiden riskien toteutuminen on selvästi nähtävissä taulukon 5 koko ja kannattavuus osuuksista. Yrityksen ennuste ei kaiken kaikkiaan kuitenkaan osoita suurta taloudellisen kriisin vaaraa.

Konkurssiriski

Viimeisin mittari on kolmen muuttujan Z-luku, jonka tarkoituksena on kuvata toimintaedellytysten eri puolia. Kaavan ajatuksena on käyttää kolmea eri tietoa sisältävää tunnuslukua. Tämän avulla syntyy riskisyyttä täsmällisemmin kuvaava mittari, joka tarkastelee yritystä monesta eri näkökulmasta. Santasen ym. (2002, 123) kehittämä Z-luku painottuu suurimmaksi osaksi quick ratioon eli maksukykyisyyteen. Lisäksi kaavassa tarvitaan rahoitustulosprosentti sekä omavaraisuusaste. Kyseisen tunnusluvun kriittinen arvo on 18. Mikäli tulos on alle 18, voidaan yritys arvioida riskiyritykseksi. Tällaisella yrityksellä on suuri riski ajautua konkurssiin tai vakaviin rahoituksellisiin vaikeuksiin. Z-luku antaa luotettavan käsityksen yrityksen konkurssiriskistä. Se lasketaan kaavalla: (Santanen ym. 2002, 123; Balance Consulting 2016.)

Z-luku

$$1,77 \times \text{rahoitustulosprosentti} + 14,14 \times \text{quick ratio} + 0,54 \times \text{omavaraisuusaste}$$

Sammalisto Oy:n Z-luku on kolmena ensimmäisenä tilikautena ollut alle 18. Tämä tarkoittaa sitä, että yrityksellä oli tuolloin suuri riski ajautua konkurssiin tai rahoituksellisiin vaikeuksiin. Pienin Z-luku yrityksellä oli tilikaudella 2012-2013, jolloin Z-luku oli hieman yli 9. Uusimman tilikauden Z-luku on turvallisella alueella, sillä se on saatu kohoamaan jo 42: een.

TAULUKKO 6. Riskin suuruuden arviointi

Tapahtuman todennäköisyys	Tapahtuman seuraukset		
	Vähäinen	Haitallinen	Vakava
Epätodennäköinen		Vakavaraisuus	Konkurssiriski, kannattavuus
Mahdollinen		Maksuvalmius	Markkinariski
Todennäköinen			Asiakasriski

Asiakasriski on arvioitu taulukossa 6 sietämättömäksi riskiksi. Sen kustannukset ovat aikaisemmin tapahtuneen asiakkaan konkurssin mukaan suuret ja todennäköisyys on viimeiset viisi vuotta huomioon ottaen suuri. Markkinariski on arvioitu taulukossa merkittäväksi riskiksi, sillä se on toteutunut viimeisen viiden vuoden aikana ja markkinoiden menettämisellä voi olla vakavat seuraukset. Maksuvalmius, konkurssiriski sekä kannattavuus ovat taulukon arvostelulla kohdassa kohtalainen riski. Konkurssiriski ei edellä lasketun Z-luvun mukaan ole todennäköinen, mutta sen seuraukset olisivat olettaenkin vakavat. Kannattavuus on laskelmien mukaan arvioitu epätodennäköiseksi, mutta seurauksiltaan se on vakava. Maksuvalmiusriski on laskelmissa todettu mahdolliseksi, mutta sen seuraukset ei edellisiin verrattuna ole yhtä vakavat.

Vakavaraisuusriski on saanut taulukossa arvioinnin vähäinen. Yrityksen vakavaraisuus on koettu laskelmien tuloksien perusteella hyväksi. Sen seuraukset olisivat yritykselle haitalliset, mutta ei vakavat.

5.3.3 Riskienhallintakeinot

Todettujen riskien hallinta tulisi aina aloittaa todennäköisyydeltään ja seurauksiltaan vakavimmasta riskistä. Tästä johtuen tutkija kokosi yhteenvedon aikaisemmin esitetyistä riskien arviointitaulukoista (taulukko 7). Taulukosta nähdään mihin riskeihin tulisi ensimmäisenä pureutua.

TAULUKKO 7. Riskien arvioinnin yhteenveto

Tapahtuman todennäköisyys	Tapahtuman seuraukset		
	Vähäinen	Haitallinen	Vakava
Epätodennäköinen		Vakavaraisuus sekä sopimusvastuu	Palo-, vesi- ja luonnonilmiövahinko -> keskeytysriski sekä konkurssiriski ja kannattavuus
Mahdollinen		Maksuvalmius, tuotevastuu sekä ajoneuvot	Markkinariski sekä avainhenkilön sairastuminen ym.
Todennäköinen	Sairastuminen	Tapaturma	Asiakasriski sekä rikollisuus

Sietämättömät riskit

Arvioinniltaan sietämättömiä riskejä Sammalisto Oy:lle ovat asiakasriski sekä omaisuuteen kohdistuva rikollisuus. Asiakasriskin poistaminen on mahdotonta, sillä asiakkaat ovat jokaisen yrityksen toiminnan perusedellytys. Riskiä ei myöskään voida vakuuttaa. Asiakasriskiltä suojautumiseksi voidaan kuitenkin käyttää riskienhallintakeinoa riskin pienentäminen. Asiakasriskin toteutuminen vaikuttaa yritykseen suurimmin silloin, kun kyseessä on yritykselle tärkeä asiakas. Riskin pienentämiseksi yrityksen tulisi olla luottamatta omaa toimintansa niin suuresti vain muutaman asiakkaan varaan.

Rikollisuusriskiä on yrityksessä tähän asti pyritty hallitsemaan kameravalvonnalla sekä murtohälyttimillä. Kyseistä riskiä voidaan koittaa pienentää myös vartiointilla. Vartiointiliike saisi tiedon hälytyksestä ja näin murren seurauksia voidaan yrittää pienentää ja rikolliset saataisiin

helpommin kiinni. Kassassa olevia varoja ei tulisi jättää kassakoneeseen liikkeen ollessa suljettuna. Kaikki väli- ja ulko-ovet tulisi pitää lukittuina eikä ikkunoiden lähettyvillä kannata pitää mitään arvokasta. Rikollisuusriskin osalta järkevintä on kuitenkin vakuuttaa yrityksen käyttö- sekä vaihto-omaisuus. Tähän soveltuva OP Vakuutuksen tarjoama vakuutus olisi varkausvakuutus, joka korvaa varastetun omaisuuden.

Merkittävät riskit

Arvioinniltaan merkittäviä riskejä ovat henkilöstön tapaturmat, avainhenkilön sairastuminen, tapaturma tai kuolema sekä markkinariski. Markkinariskiä ei voida vakuuttaa eikä siltä suojautuminen muiltakaan osin ole yksinkertaista. Markkinariskin pienentämisessä yritykselle tärkeintä on huolehtia jo olemassa olevista yhteistyökumppaneistaan sekä uusien yhteistyökumppaneiden hankinnasta. Luotettavat yhteistyökumppanit takaavat yrityksen kannattavuuden silloinkin, kun töiden vähyys ajaa pieniä yrityksiä pois suurten yritysten tieltä. Vidgrenin (2016) mukaan Sammalisto Oy solmi hyvän yhteistyösopimuksen Orimattilan kaupungin kanssa, joka toivottavasti tuottaa tulosta ensi tilikaudelle.

Henkilöstön tapaturmavakuutus on laissa säädetty pakollinen vakuutus. Henkilöstön tapaturmavahinkojen välttämisestä tulee kuitenkin jokaisen kohdallaan huolehtia. Työturvallisuudesta, henkilöstön osaamisesta sekä käytettävien koneiden ja laitteiden kunnosta vastaa työnantaja. Työturvallisuuslain mukaan työnantaja on velvollinen huolehtimaan työntekijöidensä turvallisuudesta sekä terveydestä työssä (Työturvallisuuslaki 738/2002, § 8). Tähän soveltuva OP Vakuutuksen tarjoama vakuutus olisi työtapaturma- ja ammattitautivakuutus. Lisäksi yritys voi halutessaan vakuuttaa henkilöstönsä terveysturvalla, joka kattaa työntekijöiden tapaturmat myös vapaa-ajalla.

Avainhenkilön tapaturmien, vakavien sairauksien sekä kuoleman osalta paras keino riskiltä suojautumiseksi on vakuutus. Riskiä voidaan pienentää huolehtimalla, että yrityksen muu henkilöstö sekä hallinnon jäsenet ovat koulutettuja vastaamaan myös yrityksen johtamisesta. Riskiä ei kuitenkaan

kyetä poistamaan kokonaan. Tähän soveltuva OP Vakuutuksen tarjoama vakuutus olisi henkilökeskeytysturvavakuutus.

Henkilökeskeytysturvavakuutus korvaa yrityksen liiketoimintaa vastaavaa katteen menetystä tai menetyksen pienentämiseksi käytettyjä ylimääräisiä kuluja silloin, jos yrityksen avainhenkilö sairastuu tai joutuu tapaturmaan.

Kohtalaiset riskit

Arvioinniltaan kohtalaisia riskejä ovat henkilöstön sairastumiset, yrityksen maksuvalmius sekä kannattavuus, konkurssiriski, tuotevastuu, palo- ja vesivahingot, luonnonilmiövahingot sekä keskeytysriski ja ajoneuvoihin kohdistuvat riskit.

Työterveyshuoltolaki velvoittaa työnantajaa järjestämään virkasuhteessa oleville työntekijöilleen työterveyshuollon. Sen tarkoituksena yhdessä työnantajan sekä työntekijän kanssa on työhön liittyvien sairauksien ja tapaturmien ehkäiseminen, työhyvinvoinnin edistäminen sekä työympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden edistäminen.

(Työterveyshuoltolaki 1383/2001, 1 §.) Henkilöstön sairastumisien osalta Sammalisto Oy on järjestänyt työntekijöilleen työterveyspalvelut. Yrityksen henkilöstön sairastumisriskin pienentämisen ainut keino on huolehtia työntekijöiden terveydestä ja työhyvinvoinnista yhdessä työterveyslaitoksen kanssa. Yritystoiminnan kannalta on tärkeää, että sen henkilöstö voi hyvin niin henkisesti kuin fyysisestikin. Tasa-arvoisuus, henkilöstön arvostaminen sekä virkistystilaisuudet ovat hyviä tapoja ylläpitää työhyvinvointia.

Yrityksen kohtalaiseksi arvioidut maksuvalmius, kannattavuus ja konkurssiriski sekä vähäiseksi arvioitu vakavaraisuusriski ovat taloudellisia riskejä, joilta suojautumiseksi ei ole suoranaisia vakuutuksia. Kuitenkin useimmat vakuutukset on tarkoitettu nimenomaan turvaamaan yrityksen taloutta sattuneiden vahinkojen varalta. Oikein valituilla vakuutuksilla ehkäistään ennalta arvaamattomien vahinkojen aiheuttamia kustannuksia. Ilman vakuutuksia yrityksen maksuvalmius, vakavaraisuus sekä kannattavuus saattavat horjua ja konkurssiriski voi muodostua uhkaksi.

Yrittäjän harkituilla ja onnistuneilla päätöksillä pystytään parhaiten välttämään edellä mainittujen riskien muuttumista uhkiksi. Tunnuslukujen jatkuva seuraaminen auttaa tilanteen mahdollisen huonontumisen havaitsemisessa. Kun tilannetta seurataan jatkuvasti, pystytään mahdollisiin muutoksiin reagoimaan nopeasti.

Tuotevastuuriskin ja korvausvastuun olemassaolon tiedostaminen johtaa toimenpiteisiin, jolloin riskin toteutumista pyritään välttämään lähes automaattisesti. Tuotevastuuriskin hallitsemiseksi yrityksessä tulisi ensisijaisesti ylläpitää henkilöstön ammattitaitoa, perehdyttämistä sekä henkilöstöresursseja. Henkilöstölle tulisi painottaa huolellisuutta. Lisäksi tulee painottaa, että aina tulisi kysyä apua, mikäli ei ole varma omasta osaamisestaan. Tuotevastuuta voidaan myös vakuuttaa. OP Vakuutuksien tuotevastuuriskiä vastaava vakuutus on toiminnan vastuuvakuutus. Se korvaa yrityksen kuluja silloin, kun se on oikeuden mukaisessa vastuussa toiselle aiheutetusta esine- tai henkilövahingosta. Täytyy muistaa, että vakuutus ei kuitenkaan korvaa työn uusimisesta aiheutuneita kuluja. Se korvaa ainoastaan työn virheellisyydestä johtuvien mahdollisten vahinkojen kustannukset.

Vuoto- sekä luonnonilmiövahinkojen varalta voidaan yrityksessä suojautua laitteiden sekä putkiston kunnon seurannalla ja huolloilla. Vuoto- ja myrskyvahinkojen kohdalla ei vakuuttamista koeta tarpeelliseksi. Kyseisiä vahinkoja ei ole tapahtunut yrityksessä aikaisemmin. Lisäksi yrityksen liikerakennus on uusi. Vakuutuksen kustannukset sekä omavastuut huomioiden, ei näitä kahta riskiä nähdä kannattavaksi vakuuttaa.

Palovahinkojen varalta on yrityksessä varauduttu palohälyttimillä sekä alkusammutusvälineillä. Palovahinkojen aiheuttamat vahingot voivat kuitenkin nousta niin suuriksi, että taloudellisempi vaihtoehto yritykselle on vakuuttaa yrityksen käyttö- ja vaihto-omaisuus paloturvavakuutuksella.

Keskeytysriskit on osittain käsitelty jo avainhenkilön sairastumisen käsittelevässä kohdassa. Toinen keskeytysriski on palovahingoista aiheutunut toiminnan keskeytyminen. Jos yrityksessä sattuu palovahinko,

se ei useinkaan tarkoita kustannuksia pelkästään vahingoittuneen omaisuuden uudelleen hankinnasta. Yritys voi palovahinkojen vuoksi menettää myös tulojaan. Yrityksen talous on hyvä turvata vakuuttamalla yrityksen palovahingoista aiheutuva keskeytysriski.

Ajoneuvojen liikennevakuutus on pakollinen vakuutus jokaiselle liikenteessä olevalle ajoneuvolle. Sammalisto Oy:n yksi toimintaedellytys on, että työntekijät pystyvät kulkemaan monellekin eri työmaalle päivän aikana. Riski kasvaa, mitä enemmän autolla joudutaan kulkemaan. Jokainen yrityksen auto olisikin hyvä vakuuttaa liikennevakuutuksen lisäksi OP Vakuutuksilta saatavalla vapaaehtoisella Autovakuutuksella. Autovakuutuksen laajuudeksi riittää Isokasko, joka korvaa muun muassa ajoneuvolle kuljettajan virheestä aiheutuneet kolarit, tieltä suistumisvahingot, ilkivallan, hirvikolarin, varkauden sekä ajoneuvon palovahingot. Ajoneuvovakuutuksen lisäksi yrityksen olisi kannattavaa vakuuttaa mukana kuljetettavat koneet, laitteet ja tarvikkeet laitevakuutuksella.

Vähäiset riskit

Yrityksen vähäiseksi riskiksi on vakavaraisuuden lisäksi arvioitu sopimusvastuuriski. Sopimusvastuu koskee sopimuskumppanille syntynyttä vahinkoa, joka aiheutuu sopimusrikkomuksesta (LakivälitysPro 2016). Riski voidaan poistaa kokonaan pitämällä sopimuksista kiinni.

Sopimusvastuulla tarkoitetaan sopimuskumppanille aiheutettujen vahinkojen korvaamista tilanteessa, jossa hänelle syntyy vahinkoa sopimusrikkomuksen seurauksena. Perusajatuksena sopimusoikeudessa on sopimusten sitovuuden periaate eli se, että sopimukset on pidettävä.

Sammalisto Oy ei ole ollut osallisena oikeudenkäynneissä tai riitatilanteissa. Kuitenkin riitatilanteisiin saattaa joutua. Niiden osalta on järkevää varautua vakuutuksella, sillä oikeudenkäyntikulut ovat erittäin kalliita. OP Vakuutusten oikeusturvavakuutus kattaa mahdolliset asianajo- ja oikeudenkäyntikulut.

5.4 Johtopäätökset

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että yrityksen taloudellinen kannattavuus on hyvällä pohjalla. Yritys on aikaisemmin panostanut riskienhallintaan, mutta sen suunnittelussa ja taloudellisimman keinon löytämisessä ei ole käytetty syvää pohdintaa. Tutkimuksessa yrityksen riskinsietokyvyksi laskettiin noin 18 900 euroa. Riskit, joiden kustannukset ylittävät pienen vahingon raja-arvon ovat yrityksessä otettava vakavasti.

Osuuspankin tarjoamien vakuutusten voidaan katsoa vastaavan hyvin case-yrityksen sekä muiden saman alan yritysten vakuutustarvetta. Raudaskosken (2016) mukaan vakuutusmaksuja on mahdotonta arvioida ilman vakuutusasiamiehen tekemää tarjousta. Jokaista vakuutusta määrää eri ehdot vakuutusmaksun suuruudesta. Vakuutusmaksujen määrä perustuu yrityksen toimialaan, kokoon, henkilöstömäärään sekä yrityksen omaisuuteen. Tutkimuksessa valittujen vakuutusten osalta on kuitenkin pääteltävissä, että vakuuttamisesta syntyvien kustannusten suuruus on auttamatta pienempi kuin riskin toteutumisesta syntyvien kustannusten määrä.

Taulukossa 8 esitetään Sammalisto Oy:n kartoitettujen ja analysoitujen riskien sekä niiden hallintakeinojen yhteenveto. Taulukossa riskien seuraukset on asetettu laskevaan järjestykseen. Sammalisto Oy:n vaikuttavimmat riskit löytyvät taulukon ylimmäisistä kentistä.

TAULUKKO 8. Sammalisto Oy:n riskienhallintakeinojen yhteenveto

Riski	Vakavuus	Toimenpide	Mahdollinen OP:n tarjoama vakuutus
Asiakasriski	Sietämätön	Pienentäminen	
Rikollisuus	Sietämätön	Ennaltaehkäisy ja vakuuttaminen	Varkausvakuutus
Henkilöstön tapaturmat	Merkittävä	Ennaltaehkäisy ja vakuuttaminen	Työtapaturma- ja ammattitautivakuutus
Avainhenkilön sairastuminen ym.	Merkittävä	Ennaltaehkäisy ja vakuuttaminen	Henkilökeskeytysturva
Markkinariski	Merkittävä	Pienentäminen	
Sairastuminen	Kohtalainen	Työterveyshuolto, jatkuva työhyvinvoinnin kehittäminen	
Maksuvalmius	Kohtalainen	Jatkuva seuranta, harkittu päätöksenteko	
Tuotevastuu	Kohtalainen	Ennaltaehkäisy ja vakuuttaminen	Toiminnan vastuuvakuutus
Palovahingot	Kohtalainen	Ennaltaehkäisy ja vakuuttaminen	Itäimiston rikkoturva sekä paloturva
Luonnonilmiöt	Kohtalainen	Pienentäminen	
Vesivahingot	Kohtalainen	Pienentäminen	
Keskeytysriski	Kohtalainen	Ennaltaehkäisy ja vakuuttaminen	Palovahingon riippuvuusturva
Konkurssiriski	Kohtalainen	Jatkuva seuranta, harkittu päätöksenteko	
Ajoneuvoihin kohdistuvat riskit	Kohtalainen	Ennaltaehkäisy ja vakuuttaminen	Ajoneuvojen Isokasko, laitevakuutus
Kannattavuus	Kohtalainen	Jatkuva seuranta, harkittu päätöksenteko	
Vakavaraisuus	Vähäinen	Jatkuva seuranta, harkittu päätöksenteko	
Sopimusvastuu	Vähäinen	Ennaltaehkäisy ja vakuuttaminen	Oikeusturvavakuutus

Vaikuttavimpien riskien arvioinnissa suurimpana tekijänä voidaan pitää case-yrityksen kokoa. Pienissä yrityksissä asiakkaan menettäminen, henkilöstön tapaturmat tai avainhenkilön sairastuminen ovat vaikuttavampia riskejä, kuin suurissa yrityksissä. Sammalisto Oy:n tulisi kehittää riskienhallintaansa ensisijaisesti näiden vaikuttavimpien riskien osalta. Osaan vaikuttavimmista riskeistä on yrityksessä jo aiemmin panostettu. Sammalisto Oy:ssä tulisi kuitenkin kouluttaa yrityksen henkilöstö vastaamaan yrityksen toiminnasta silloin, jos avainhenkilölle sattuu jotain. Yrityksen tulisi huolehtia yhteistyökumppaneistaan ja pyrkiä jatkuvasti luomaan uusia kumppanuussuhteita. Sammalisto Oy:n tulisi lisäksi rakentaa tuotonsa monen eri asiakkaan varaan, jolloin asiakkaan menettäminen ei vahingoita yritystä niin suuresti.

5.5 Tutkimuksen luotettavuus

Lincoln & Cuba (1985) perustelevat kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden neljällä kriteerillä: sovellettavuudella, luotettavuudella, uskottavuudella sekä vahvistettavuudella (Willberg 2009).

Sovellettavuudella tarkoitetaan tutkimuksen kykyä soveltua muihin tutkimuskohteisiin (Willberg 2009). Opinnäytetyötä voidaan hyödyntää yritysten riskinkartoitus suunnitelman ohjeistuksena. Se ei suoraan ole sovellettavissa muihin yrityksiin, mutta sitä voidaan käyttää riskinhallintasuunnitelman pohjana.

Luotettavuudella tarkoitetaan tutkimuksen vastaavuutta todellisuuteen. Uskottavuuden määrittää tutkijan ennakko-odotukset sekä johtopäätökset. (Willberg 2009.) Tutkimuksen luotettavuutta sekä uskottavuutta voidaan perustella Sammalisto Oy:n henkilöstön haastattelulla. Haastattelut sekä tutkijan omakohtainen kokemus yrityksestä tuovat tutkimukseen uskottavuutta sekä luotettavuutta vastausten oikeellisuudesta.

Vahvistettavissa oleva tutkimus tarkoittaa tutkimusta, joka pystytään vahvistamaan toisilla samasta aiheesta tehdyillä tutkimuksilla (Willberg 2009). Samanlaista tutkimusta ei aiemmin ole tehty. Tästä johtuen tutkimus ei ole vahvistettavissa. Raudaskosken (2016) haastattelun perusteella opinnäytetyön tutkimuksen tuloksena syntyneet vakuutusehdotukset vastaavat pääosiltaan vakuutusasiamiehen ajatusta Sammalisto Oy:n perusvakuutuksista. Vakuutusasiamies toimii kuitenkin aina vakuutusyhtiön lukuun, jolloin tarjotut vakuutukset pyrkivät enemmänkin tuottamaan tulosta vakuutusyhtiölle.

6 YHTEENVETO

Tämä opinnäytetyö tutki riskienhallintaprosessia case-yrityksen avulla. Tutkimuksen pääkysymyksenä oli selvittää Sammalisto Oy:n potentiaalisimpien riskien taloudelliset hallintakeinot. Lisäksi tutkimuksessa tutkittiin Osuuspankin vakuutusten kykyä vastata yrityksen riskinhallinnallisiin tarpeisiin.

Tutkimus perustui haastatteluihin, henkilökohtaiseen havainnointiin sekä dokumentteihin. Tutkimus toteutettiin kolmivaiheisena, josta ensimmäisessä vaiheessa kartoitettiin Sammalisto Oy:n riskit. Kartoittaminen tapahtui haastattelujen sekä havainnoin avulla. Toisessa vaiheessa riskit analysoitiin ja luokiteltiin tärkeysjärjestykseen. Analysoinnin apuna olivat haastattelut sekä Sammalisto Oy:n tilinpäätösdokumentit (liite 2). Kolmannessa vaiheessa riskeille valittiin parhaiten sopivimmat hallintakeinot. Pohdinnan tarkoitus oli vertailla vakuutuskustannusten sekä riskin kustannusten eroja ja päättää mikä olisi yritykselle taloudellisin menetelmä.

Teoriaosuus käsitteli riskienhallintaprosessin sisältöä sekä vakuutusyhtiöiden toimintaa. Lisäksi selvitettiin vakuutus sopimuslain pääsisältö huomioiden vakuutuksenottajan sekä vakuutuksenantajan velvollisuudet. Teoriaosuus käsitti myös Osuuspankkien toiminnan sekä heiltä saatavissa olevat vakuutukset.

Opinnäytetyön tavoite saavutettiin ja tuloksena syntyi alustava riskienhallintasuunnitelma Sammalisto Oy:lle. Riskien arvioinnissa otettiin huomioon riskin suuruus sekä toteutumistiheys. Yrityksen suurimmiksi riskeiksi arvioitiin henkilöstöön sekä avainhenkilöön kohdistuvat riskit, markkinariski, asiakasriski sekä rikollisuus. Sammalisto Oy on pieni yritys, jossa työskentelee alle 10 henkilöä. Tästä johtuen yrityksen toiminta on suuresti riippuvainen sen avainhenkilöstä sekä muista työntekijöistä. Yhden henkilön poisjääminen vaikuttaa suuresti töiden tekemiseen, jonka vuoksi myös talous saattaa kärsiä. Tämän perusteella henkilöstöön kohdistuvat riskit arvioitiin Sammalisto Oy:ssä merkittäviksi riskeiksi.

Yrityksen taloudellisen tilanteen ei kokonaisuudessaan katsota olevan suuri riski yritykselle. Markkinaosuuden tai asiakkaan menettäminen voi kuitenkin aiheuttaa suuren muutoksen taloudelliseen tilanteeseen.

Tutkimuksessa todettiin, että Osuuspankin vakuutukset olivat kykeneväisiä vastaamaan Sammalisto Oy:n riskeihin. Tutkimuksen suurin ongelma oli, ettei vakuutusmaksuja voitu etukäteen arvioida. Voitiin kuitenkin päätellä, että tiettyjen riskien osalta vakuutusmaksut sekä omavastuut ovat auttamatta pienemmät kuin riskin toteutumisesta syntyvät kustannukset.

Opinnäytetyössä käsiteltiin ainoastaan riskienhallintaprosessin kolme ensimmäistä vaihetta; riskien kartoitus, analysointi sekä riskienhallintakeinojen valitseminen. Tutkimusta olisi voitu kuitenkin laajentaa sisältämään riskienhallintaprosessin seurannan, jolloin tutkimuksen tekemiseen olisi tarvittu enemmän aikaa. Seuranta vaatisi kuitenkin uuden riskienhallintasuunnitelman käyttöönottamisen yrityksessä. Jatkotutkimusaiheena voidaan käsitellä tuotetun riskienhallintasuunnitelman seuranta. Tutkimuksen kohteena olisi suunnitelman toimivuus sekä suunnitelmaan tehdyt ja mahdollisesti tarvittavat muutokset.

LÄHTEET

Painetut lähteet

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Tallinna: Raamatutrukikoda.

Kniivilä, S., Lindblom-Ylänne, S. & Mäntynen, A. 2007. Tiede ja teksti. Tehoa ja taitoa tutkielman kirjoittamiseen. 1. painos. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Lehtipuro, K., Luukkonen, I., Mäntyniemi, L., Raulos, V. & Santavirta, P. 2010. Vakuutuslainsäädäntö. 4. uudistettu painos. Sastamala: Vammalan kirjapaino Oy.

Määttä, M. & Forsman, R. 2005. Vakuutusedustus. Helsinki: Yliopistopaino.

Nuorio-Timonen, J. 2010. Vakuutussopimuslain pääkohdat. 25. teos. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

Santanen, P., Laitinen, E. & Kekäle, T. 2002. Vakuutus ja riskit. Helsinki: Edita Prima Oy.

Elektroniset lähteet

Balance Consulting. 2016. Tunnuslukuopas [viitattu 5.9.2016]. Saatavissa: <http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut>

Finanssivalvonta. 2012. Kapitalisaatiosopimukset [viitattu 20.9.2016]. Saatavissa: <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Kapitalisaatiosopimukset/Pages/Default.aspx>.

Huoviala, S. 2010. Yrityksen riskienhallinta ja vakuutukset riskienhallinnan keinona. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma [viitattu 15.10.2016]. AMK-opinnäytetyö. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2010120917604>

Investopedia. 2016. Risk Management [viitattu 27.10.2016]. Saatavissa: <http://www.investopedia.com/terms/r/risk.asp>

LakivälitysPro. 2016. Sopimusvastuu [viitattu 27.10.2016]. Saatavissa: <https://www.lakivalitys.fi/pro/sopimusvastuu>

Laki ympäristövahinkovakuutuksesta 81/1998 [viitattu 9.9.2016]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980081>

MSD-Electrics. 2016. MSD-Electricsin kotisivu [viitattu 19.10.2016]. Saatavissa: <http://www.msd-electrics.fi/etusivu>.

OP Ryhmä. 2016a. Pankkitoiminta [viitattu 25.10.2016]. Saatavissa: <https://www.op.fi/op/op-ryhma/op-ryhma/liiketoiminta-alueet/pankkitoiminta?id=80105&srcpl=8>

OP Ryhmä. 2016b. Vahinkovakuutustoiminta [viitattu 25.10.2016]. Saatavissa: <https://www.op.fi/op/op-ryhma/op-ryhma/liiketoiminta-alueet/vahinkovakuutus?id=80111&srcpl=8>

Osuuspankki. 2015. Yritysvakuutusten yleisohjeet [viitattu 10.8.2016]. Saatavissa: Osuuspankin Intranetissä: http://opintra.fi/ohjeet/myyn_palv/yras/vakuut/Sivut/default.aspx.

Packalén, P. 2016. Nuorten henkilövakuuttaminen. Satakunta: Satakunnan ammattikorkeakoulu [viitattu 15.10.2016]. AMK-opinnäytetyö. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201505117336>

Pk-yrityksen riskinhallinta. 2009. Liikeriskit [viitattu 6.10.2016]. Saatavissa: <http://virtual.vtt.fi/virtual/pkrh/riskilajit/liikeriskit/index.html>.

Rikoslaki 39/1889 [viitattu 25.10.2016]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>

Roivainen, M. 2014. Identiteetti tulevaisuuden vakuutuskohteena? Vakuuttamisen historia lähtee Babylonian hiekkamyrskyistä. Yle [viitattu 11.10.2016]. Saatavissa: <http://yle.fi/uutiset/3-7429867>.

Strategy train. 2016. Miksi riskejä tulisi hallita [viitattu 31.10.2016]. Saatavissa: <http://st.merig.eu/index.php?id=194&L=2>.

Suomen Riskienhallintayhdistys. 2016. PK-RH-riskienhallinta [viitattu 17.10.2016]. Saatavissa: <http://www.pk-rh.fi/>.

Työterveyshuoltolaki 1383/2001 [viitattu 22.10.2016]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011383>

Työturvallisuuslaki 738/2002 [viitattu 22.10.2016]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738#L2P8>

Vahingonkorvauslaki 412/1974 [viitattu 15.10.2016]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1974/19740412>

Vakuutuslainsäädäntö 543/1994 [viitattu 1.10.2016]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940543>

Valtiovarainministeriö. 2016. Riskien suuruuden arviointi [viitattu 31.10.2016]. Saatavissa: <https://www.vahtiohje.fi/web/guest/riskien-suuruuden-arvionti>

Willberg, E. 2009. Laadullisen aineiston luotettavuus [viitattu 2.11.2016]. Saatavissa: www.mv.helsinki.fi/home/palojoki/OPETUS/kvali/luotettavuustepaluento.pdf

Ympäristövakuutuskeskus. 2016. Keillä on vakuuttamisvelvollisuus [viitattu 29.9.2016]. Saatavissa: <http://www.yvk.fi/fi/vakuuttaminen/keilla-on-vakuuttamisvelvollisuus/>.

Suulliset lähteet

Raudaskoski, P. 2016. Vakuutusasiamies. Päijät-Hämeen Osuuspankki. Haastattelu 10.8.2016.

Vidgrén, J. 2016. Hallituksen jäsen. Sammalisto Oy. Haastattelu 19.10.2016.

Muut lähteet

Kouhia, L. 2015. Tilinpäätösanalyysi. Oppimateriaali. Lahden ammattikorkeakoulu.

Osuuspankki. 2016c. Orimattilan Osuuspankin asiakasraportit. Osuuspankin raportointipalvelu.

LIITTEET

LIITE 1.

Haastattelukysymykset

Sammalisto Oy, Vidgren

- Onko yrityksessä tapahtunut työtapaturmia viimeisen viiden vuoden aikana?
- Onko yrityksellä työterveyshuoltoa? Mitä se kattaa?
- Kuinka paljon yrityksessä on sairauspoissaoloja? Tiedätkö paljonko se maksaa yrityksellenne?
- Mitä omaisuutta yrityksellä on?
- Onko yrityksessänne sattunut omaisuus- ja keskytysvahinkoja viimeisen viiden vuoden aikana?
- Löytyykö yrityksen tiloista palovaroitinta? Entä alkusammutusvälineet?
- Toimiiko samassa kiinteistössä jokin toinen yritys?
- Onko yrityksen toimitiloissa murtohälytintä? Mihin tai kenelle se on liitetty?
- Onko yrityksessä sattunut vastuuvahinkoja viimeisen viiden vuoden aikana? Miten yritys hallitsee vastuuriskiä? Tunnettaanko vahinginkorvausvastuun normit ja sopimuskäytännöt?
- Minkälainen on yrityksen henkilöstön ammattitaito? Onko yrityksen henkilöstöresurssit riittävät?
- Onko yrityksen toiminnasta aiheutunut taloudellisia vastuuvahinkoja viimeisen viiden vuoden aikana? Onko yritys ollut osallisena oikeudenkäynneissä tai riidoissa? Kuka laatii yrityksen sopimukset?

Osuuspankki, Raudaskoski

- Mitkä ovat yrityksille tarvittavat lakisääteiset vakuutukset?
- Mitkä ovat yritysten yleisimmin valitsemia vapaaehtoisia vakuutuksia?
- Kuinka paljon nämä voisivat kustantaa?

LIITE 2.

Sammalisto Oy:n tilinpäätökset, 6 tilikautta

Sammalisto Oy	TULOSLASKELMA		Sivu
Autokallentie 4 16300 ORIMATTILA Y-tunnus 0129885-7			
Rahayksikkö EURO	1.7.2011 - 30.6.2012	1.7.2010 - 30.6.2011	
LIKEVAIHTO	929 207,64	992 743,06	
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-444 420,28	-557 139,36	
Varastojen lisäys / vähennys	-3 781,83	6 396,77	
Ulkopuoliset palvelut	-45 619,57	-31 583,69	
	-493 821,68	-582 326,28	
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-251 976,25	-233 607,06	
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-57 219,91	-29 023,38	
Muut henkilösivukulut	-14 528,17	-11 999,33	
	-323 724,33	-274 629,77	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-12 400,84	-14 773,33	
	-12 400,84	-14 773,33	
Liiketoiminnan muut kulut	-97 379,13	-96 718,97	
LIKEVOITTO (-TAPPIO)	1 881,66	24 294,71	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Muut korko- ja rahoitustuotot			
Muilta	169,63	35,21	
Korkokulut ja muut rahoituskulut			
Muille	-4 229,29	-3 846,21	
	-4 059,66	-3 811,00	
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	-2 178,00	20 483,71	
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖS- SIIRTOJA JA VEROJA	-2 178,00	20 483,71	
Tuloverot			
Tilikauden verot	0,00	-5 542,01	
	0,00	-5 542,01	
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	-2 178,00	14 941,70	

Sammalisto Oy

TASE

Autokallentie 4
16300 ORIMATTILA
Y-tunnus 0129885-7

Rahayksikkö EURO 30.6.2012 30.6.2011

V A S T A A V A A**PYSYVÄT VASTAAVAT**

Aineettomat hyödykkeet

Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	688,00
	0,00	688,00

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

Omistettut	0,00	7 894,02
------------	------	----------

Koneet ja kalusto	35 138,52	42 255,99
-------------------	-----------	-----------

Ennakkomaksut ja keskener hankinnat	0,00	1 514,67
-------------------------------------	------	----------

	35 138,52	51 664,68
--	-----------	-----------

	35 138,52	52 352,68
--	-----------	-----------

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

Valmiit tuotteet/Tavarat	32 940,00	36 721,83
--------------------------	-----------	-----------

Ennakkomaksut	2 044,34	0,00
---------------	----------	------

	34 984,34	36 721,83
--	-----------	-----------

Saamiset

Lyhytaikaiset

Myyntisaamiset	47 531,96	64 077,31
----------------	-----------	-----------

Muut saamiset	3 932,80	0,00
---------------	----------	------

Siirtosaamiset	12 304,33	9 300,00
----------------	-----------	----------

	63 769,09	73 377,31
--	-----------	-----------

Rahat ja pankkisaamiset

	5 269,66	15 258,91
--	----------	-----------

	104 023,09	125 358,05
--	------------	------------

VASTAAVAA YHTEENSÄ

	139 161,61	177 710,73
--	------------	------------

V A S T A T T A V A A**OMA PÄÄOMA**

Osakepääoma

Osakepääoma	8 004,56	8 004,56
-------------	----------	----------

	8 004,56	8 004,56
--	----------	----------

Edellisten tilikausien voitto (tappio)

	21 364,25	39 471,55
--	-----------	-----------

Tilikauden voitto (tappio)

	-2 178,00	14 941,70
--	-----------	-----------

	27 190,81	62 417,81
--	-----------	-----------

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

Lainat rahoituslaitoksilta

	10 338,07	5 582,47
--	-----------	----------

Ostovelat

	1 841,64	8 485,77
--	----------	----------

	12 179,71	14 068,24
--	-----------	-----------

Lyhytaikainen

Lainat rahoituslaitoksilta

	8 820,00	5 820,00
--	----------	----------

Ostovelat

	49 100,42	68 686,16
--	-----------	-----------

Muut velat

	21 038,89	23 919,35
--	-----------	-----------

Siirtovelat

	20 831,78	2 799,17
--	-----------	----------

	99 791,09	101 224,68
--	-----------	------------

	111 970,80	115 292,92
--	------------	------------

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

	139 161,61	177 710,73
--	------------	------------

Sammalisto Oy
Y-tunnus 0129885-7

Tasekirja
30.6.2014

TULOSLASKELMA

	1.7.2013 - 30.6.2014	1.7.2012 - 30.6.2013
LIKEVAIHTO	536.894,33	616.374,96
Liiketoiminnan muut tuotot	2.947,34	5.950,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-188.170,96	-242.770,56
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-13.218,18	11.426,59
Aineet, tarvikkeet ja tavarat yhteensä	-201.389,14	-231.343,97
Ulkopuoliset palvelut	-14.900,48	-25.689,50
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-216.289,62	-257.033,47
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-123.672,53	-184.369,84
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-21.830,03	-35.112,04
Muut henkilösivukulut	-8.870,73	-16.842,67
Henkilösivukulut yhteensä	-30.700,76	-51.954,71
Henkilöstökulut yhteensä	-154.373,29	-236.324,55
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-6.817,13	-9.089,50
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-6.817,13	-9.089,50
Liiketoiminnan muut kulut	-92.330,15	-102.464,54
LIKEVOITTO (-TAPPIO)	70.031,48	17.412,90
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta	4,55	134,90
Muut korko- ja rahoitustuotot yhteensä	4,55	134,90
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Muille	-533,75	-2.293,68
Korkokulut ja muut rahoituskulut yhteensä	-533,75	-2.293,68
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-529,20	-2.158,78
TULOS ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	69.502,28	15.254,12
Satunnaiset erät		
Satunnaiset kulut	-2.871,37	
Satunnaiset erät yhteensä	-2.871,37	
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	66.630,91	15.254,12
Tuloverot	-13.108,84	-4.058,37
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	53.522,07	11.195,75

Sammalisto Oy
Y-tunnus 0129885-7

Tasekirja
30.6.2014

TASE

	30.6.2014	30.06.2013
Vastaavaa		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	20.451,40	27.268,53
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	20.451,40	27.268,53
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	1.270,00	
Sijoitukset yhteensä	1.270,00	
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	21.721,40	27.268,53
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Tavarat	33.192,75	46.410,93
Vaihto-omaisuus yhteensä	33.192,75	46.410,93
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	22.436,21	31.411,90
Muut saamiset	1.811,00	
Siirtosaamiset		1.160,79
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	24.247,21	32.572,69
Rahat ja pankkisaamiset	58.721,44	29.508,96
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	116.161,40	108.492,58
Vastaavaa yhteensä	137.882,80	135.761,11

TASE

	30.6.2014	30.06.2013
Vastattavaa		
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma		
Osakepääoma (oy)	8.004,56	8.004,56
Osakepääoma yhteensä	8.004,56	8.004,56
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	26.206,00	17.429,45
Tilikauden voitto (tappio)	53.522,07	11.195,75
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	87.732,63	36.629,76
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	824,14	10.186,40
Ostovelat	17.039,64	35.460,77
Muut velat	6.668,11	16.060,73
Siirtovelat	25.618,28	37.423,45
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	50.150,17	99.131,35
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	50.150,17	99.131,35
Vastattavaa yhteensä	137.882,80	135.761,11

TULOSLASKELMA

	1.7.2015 - 30.6.2016	1.7.2014 - 30.6.2015
LIIKEVAIHTO	408.545,85	754.142,05
Liiketoiminnan muut tuotot	6.133,14	
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-174.701,09	-363.070,63
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-15.515,00	-11.416,98
Aineet, tarvikkeet ja tavarat yhteensä	-190.216,09	-374.487,61
Ulkopuoliset palvelut	-6.934,26	-35.938,92
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-197.150,35	-410.426,53
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-106.733,35	-128.469,20
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-17.133,61	-25.137,83
Muut henkilösivukulut	-6.275,75	-8.509,35
Henkilösivukulut yhteensä	-23.409,36	-33.647,18
Henkilöstökulut yhteensä	-130.142,71	-162.116,38
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-10.271,71	-17.647,50
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-10.271,71	-17.647,50
Liiketoiminnan muut kulut	-85.450,85	-135.729,17
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	-8.336,63	28.222,47
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta	1.126,46	1.217,95
Muut korko- ja rahoitustuotot yhteensä	1.126,46	1.217,95
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Muille	-1.497,98	-1.940,71
Korkokulut ja muut rahoituskulut yhteensä	-1.497,98	-1.940,71
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-371,52	-722,76
TULOS ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	-8.708,15	27.499,71
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	-8.708,15	27.499,71
Tuloverot		-5.852,86
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	-8.708,15	21.646,85

Sammalisto Oy
Y-tunnus 0129885-7

Tasekirja
30.6.2016

TASE

	30.6.2016	30.06.2015
V a s t a a v a a		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	30.815,13	52.942,49
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	30.815,13	52.942,49
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	1.270,00	1.270,00
Sijoitukset yhteensä	1.270,00	1.270,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	32.085,13	54.212,49
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Tavarat	6.260,77	21.775,77
Vaihto-omaisuus yhteensä	6.260,77	21.775,77
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	26.857,38	70.290,02
Muut saamiset	4.955,95	19.143,41
Siirtosaamiset	14.907,52	
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	46.720,85	89.433,43
Rahat ja pankkisaamiset	35.284,89	37.557,40
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	88.266,51	148.766,60
V a s t a a v a yhteensä	120.351,64	202.979,09

TASE

	30.6.2016	30.06.2015
V a s t a t t a v a a		
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma		
Osakepääoma (oy)	8.004,56	8.004,56
Osakepääoma yhteensä	8.004,56	8.004,56
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	90.358,92	74.688,07
Tiilikauden voitto (tappio)	-8.708,15	21.646,85
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	89.655,33	104.339,48
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	3.401,23	22.846,02
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	3.401,23	22.846,02
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta		8.520,00
Ostovelat	10.227,18	38.593,88
Muut velat	5.032,41	6.189,87
Siirtovelat	12.035,49	22.489,84
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	27.295,08	75.793,59
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	30.696,31	98.639,61
V a s t a t t a v a yhteensä	120.351,64	202.979,09